

FÄRDPLAN FÖR ATT UPPNÅ MÅLEN FÖR HÅLLBAR UTVECKLING I AGENDA2030 – RIKTLINJER FÖR EN HÅLLBAR FRAMTID

Åbo stads andra VLR-rapport

Innehåll

FÄRDPLAN FÖR ATT UPPNÅ MÅLEN FÖR HÅLLBAR UTVECKLING I AGENDA2030 – RIKTLINJER FÖR EN HÅLLBAR FRAMTID	1
Åbo stads andra VLR-rapport	1
Borgmästarens hälsning.....	4
Sammanfattning	5
Inledning	6
Stadens verksamhetsmiljö	7
Allmänt.....	7
Kommunens nyckeluppgifter och betydande förändringar i verksamhetsmiljön.....	7
Strategi och borgmästarprogram som verktyg för ledandet.....	8
Genomförande av Agenda2030 i Åbo.....	11
Allmänt.....	11
Utvecklingsobjekt som identifierats i den första VLR-utvärderingsrapporteringen.....	11
Vidtagna åtgärder och systematiskt framskridande.....	12
Hållbar utveckling som stadens strategiska mål.....	12
Genomgående principer och stadens värderingar i genomförandet av Agenda2030.....	14
Stadens värderingar	15
Arbetsprocessen för det andra VLR-utvärderingsförfarandet.....	15
Rapportens struktur	15
Val av nyckelindikatorer	16
Arbetsprocessen och delaktighet	16
Publicering av rapporten.....	16
Uppföljning	16
Färdplanen Agenda2030 – steg mot en hållbar framtid	17
Övergripande mål.....	18
Visionen och målen för de genomgående hållbarhetsmålen i Åbo.....	19
Vidtagna åtgärder under perioden 2020–2022.....	20
De viktigaste styrdokumentet:.....	20
De viktigaste åtagandena och nätverken.....	21
Stadens nuvarande åtgärder	22
Ekologisk hållbarhet.....	24
Vision och mål för ekologisk hållbarhet i Åbo	26
Vidtagna åtgärder under perioden 2020–2022.....	26

De viktigaste styrdokumenten:.....	27
Stadens nuvarande åtgärder	27
Social hållbarhet	28
Vision och mål för social hållbarhet i Åbo.....	30
Vidtagna åtgärder under perioden 2020–2022.....	31
De viktigaste styrdokumentet:.....	32
Stadens nuvarande åtgärder	32
Ekonomisk hållbarhet	35
Vision och mål för ekonomisk hållbarhet i Åbo.....	37
Vidtagna åtgärder under perioden 2020–2022.....	38
De viktigaste styrdokumentet:.....	39
Stadens nuvarande åtgärder	39
Slutsatser och fortsatta åtgärder.....	41
Termer	42
Förkortningar	43
Bilagor	44

Borgmästarens hälsning

Åbo fortsätter sitt aktiva och systematiska arbete för att främja hållbar utveckling. År 2020 publicerade staden bland de första städerna en utvärderingsrapport om målen för hållbar utveckling. Denna rapport får nu en fortsättning. Till min glädje har jag lagt märke till att städer runt om i världen i allt större utsträckning har börjat utvärdera och rapportera genomförandet av Agenda2030 på lokal nivå. Övergången till hållbarhet genomförs till stor del i städerna och vi vill även i fortsättningen vara ett exempel på hur vi kan lösa globala hållbarhetsutmaningar.

Åbo stads starka och långsiktiga engagemang för principerna och målen i Agenda2030 syns tydligare än tidigare i den nya stadsstrategin som uppdaterades i februari 2022 på 2030-talet, i det nya borgmästarprogrammet samt i verkställandet och planerna av dem. Genom att agera i enlighet med målen för hållbar utveckling förnyas och växer staden så att vi skapar övergripande välfärd och livskraft inom gränserna för naturens bärkraft. Vårt mål är att uppnå alla FN:s mål för hållbar utveckling på stadsnivå i Agenda2030 fram till 2030 och vi följer regelbundet upp framstegen. Denna utvärderingsrapport fokuserar på stadens framtida hållbarhetsarbete och fungerar samtidigt som stadens färdplan för Agenda2030.

Vi lever mitt i stora globala utmaningar, ständiga förändringar och kriser som vi måste anpassa oss till. Förändring innebär även alltid en möjlighet att utvecklas, lära sig och hitta nya lösningar och verksamhetssätt. Genom att förnya oss på ett hållbart sätt och agera tillsammans kan vi förändra utvecklingen, och också uppnå de bästa resultaten.

I Åbo går ett meningsfullt liv och en hållbar livsstil hand i hand.

Minna Arve

Borgmästare

bild + utgivare / information om upphovsman: Anna Bertoft, Noora Orvasto, Björn Grönholm

Sammanfattning

År 2020 genomförde Åbo stad, som första bland föregångarstäderna, ett utvärderingsförfarande för hållbar utveckling på lokal nivå. Utvärderingsförfarandet på lokal nivå (Voluntary Local Review, VLR) är ett initiativ som tagits av staden New York för att få städerna att delta i genomförandet av FN:s sjutton mål för hållbar utveckling.

Åbos första VLR-rapport behandlade förverkligandet av FN:s mål för hållbar utveckling i staden och strävade efter att skapa en tydlig bild av innehållet i alla 17 mål i Agenda 2030 och ge konkreta exempel på stadens roll och möjligheter att främja uppnåendet av målen. I Åbos andra rapport granskas förändringarna i stadens verksamhetsmiljö för hållbar utveckling och riktlinjer ges för att uppnå målen före år 2025 och 2030.

I stadens andra VLR-rapport ligger tyngdpunkten på framtiden. Detta på grund av att det har skett flera betydande förändringar i staden: ledningssystemet och organisationsstrukturen har förnyats, stadens strategi har uppdaterats, ett nytt borgmästarprogram har utarbetats samt nya spetsprojekt och planer har skapats.

De utvecklingsobjekt som identifierats i stadens första VLR-utvärderingsrapport har främjats och allmänt taget är Åbo på god väg att uppnå eller har redan uppnått en stor del av målen för hållbar utveckling. Den andra VLR-rapporten fungerar som stadens färdplan för Agenda2030. Färdplanen anger vilka frågor staden fokuserar på och med vilken tidtabell och vilka åtgärder arbetet framskrider för att vi ska nå alla mål för hållbar utveckling före 2030.

Stadens färdplan Agenda2030 visar de kommande riktlinjerna och styr oss mot en hållbar framtid samt mot delmålen för 2025.

Med hjälp av valda nyckelindikatorer och kompletterande indikatorer för hållbar utveckling samt regelbunden rapportering kan vi i fortsättningen också verifiera och följa upp stadens framsteg systematiskt, samt vid behov reagera på förändringar. Integrationen av referensramen för Agenda2030 till stadens normala beslutsfattande, budgetering, planering och uppföljning av verksamheten fortsätter.

Inledning

Agenda 2030 är ett handlingsprogram som FN:s medlemsländer har kommit överens om för att främja hållbar utveckling på global nivå. Den innehåller 17 mål som styr uppbyggnaden av hållbara samhällen och som ska uppnås före år 2030. I målen beaktas alla tre huvuddelområden inom hållbar utveckling: ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet. Städernas roll som lokala främjare och globala påverkare av målen för hållbar utveckling är betydande. Städerna genomför uppskattningsvis 2/3 av målen för hållbar utveckling i Agenda 2030.

Åbo stad genomförde, som första bland föregångarstäderna, ett utvärderingsförfarande för hållbar utveckling på lokal nivå. Utvärderingsförfarandet på lokal nivå (Voluntary Local Review, VLR) är ett initiativ som tagits av staden New York för att få städerna att delta i genomförandet av FN:s sju ton mål för hållbar utveckling. Det räcker dock inte med enbart mål, utan vi behöver information om framsteg och riktlinjer för att uppnå målen.

Åbos första VLR-rapport som publicerades år 2020 behandlade förverkligandet av FN:s mål för hållbar utveckling i staden och strävade efter att skapa en tydlig bild av innehållet i alla 17 mål i Agenda 2030 och ge konkreta exempel på stadens roll och möjligheter att främja uppnåendet av målen. Vid den första rapporteringen granskades hur arbetet för att främja hållbar utveckling syns i stadens strategi och verksamhet. Med hjälp av rapporten kunde man skapa en bild av stadens utgångsläge i en kontext av hållbar utveckling

I Åbos andra rapport granskas förändringarna i stadens verksamhetsmiljö för hållbar utveckling och riktlinjer ges för att uppnå målen före 2025 och 2030. I stadens andra VLR-rapport ligger huvudtyngdpunkten på framtiden. Detta på grund av att det har skett flera betydande förändringar i staden: ledningssystemet och organisationsstrukturen har förnyats, stadens strategi har uppdaterats, ett nytt borgmästarprogram har utarbetats samt nya spetsprojekt och planer har skapats. Stadsstrategin, Åbo på 2030-talet, innehåller stadens långsiktiga mål fram till år 2030. Borgmästarprogrammet har utarbetats för åren 2021–2025 och innehåller betydande planer och åtgärdsprogram för främjande av hållbar utveckling, såsom stadens fem spetsprojekt. Stadens nuvarande verksamhetsmiljö påverkas också av nationellt betydande pågående förändringar: Social- och hälsovårdsreformen och överföringen av ansvaret för att ordna sysselsättningstjänster. Reformerna påverkar omfattningen av stadens grundläggande verksamhet och kommande uppgifter.

Den andra VLR-rapporten fungerar som stadens färdplan för Agenda2030. Färdplanen anger vilka frågor staden fokuserar på och med vilken tidtabell och vilka åtgärder arbetet framskrider för att vi ska nå alla mål för hållbar utveckling före 2030. Samtidigt fastställs gemensamma mål för hållbar utveckling och VLR-indikatorer, vars framskridande kan följas upp och rapporteras i fortsättningen.

Åbo stads VLR-rapport sammanställer det arbete för hållbar utveckling som görs i staden, stärker stadens interna och tväradministrativa samarbete, kunnande och kompetens och bidrar till att skapa en gemensam vision om stadens målsättning och framtida åtgärder för hållbar utveckling. VLR-rapporten fungerar också som ett bra verktyg i uppföljningen av hur målen för hållbar utveckling uppnås på lokal nivå och i kommunikationen om dem.

Stadens verksamhetsmiljö

Allmänt

Åbo är Finlands äldsta stad och fyller år 2029 hela 800 år. År 1229 nämns Åbo för första gången. Åbo är Finlands sjätte största kommun och centrum i landskapet Egentliga Finland.

Åbo är en livskraftig och attraktiv stad med en mångsidig näringsstruktur, hög utbildning, kultur- och serviceutbud samt en vacker skärgård. Åbo lockar förutom turister även invånare, studerande och företag både i hemlandet och internationellt.

Stadens mål är att uppnå kolneutralitet år 2029 och vara en ledande klimat- och naturstad även i framtiden.

Kommunens nyckeluppgifter och betydande förändringar i verksamhetsmiljön

Globala kriser

Effekterna av globala kriser berör också Åbo stad konkret. Den globala coronapandemin har haft en stor inverkan på stadens verksamhet, ekonomi och tjänster sedan våren 2020 och effekterna kommer att synas ännu länge. Dessutom behövs det ett stort antal nya korrigerande åtgärder för att åtgärda effekterna av coronaviruset. Utvecklingen av coronapandemin och prognostiseringen av nya virusvarianter är fortfarande en utmaning.

Även kriget i Ukraina som inleddes våren 2022 kommer att påverka vår verksamhet. Konkreta åtgärder vidtas redan bland annat för att ta emot och bistå flyktingar samt för att integrera dem. För detta arbete behövs tilläggsresurser. Det ligger i stadens intresse att snabbt få familjer, barn och unga att återgå till det normala livet, det vill säga till daghem, skolor och hobbyer. Dessutom är det viktigt att sysselsätta den vuxna befolkningen. Dessa och kommande oförutsedda förändringar ökar osäkerheten i stadens ekonomiska prognoser och återspeglas i stadens serviceverksamhet.

Nationella reformer

På nationell nivå pågår det två stora reformer i Finland som påverkar städerna: Social- och hälsovårdsreformen samt reformen av ordnandet av sysselsättningstjänster. Dessa två reformer har en betydande inverkan på stadens kommande uppgifter och ansvar och därigenom på stadens framtida verksamhetsmiljö.

Social- och hälsovårdsreformen är den största administrativa reformen under självständighetstiden i Finland och den kommer att förändra Åbo stadsorganisation och hela den offentliga sektorn avsevärt. I och med reformen avstår staden från ansvaret att ordna social- och hälso-tjänster samt räddningsväsendets tjänster. Dessa ansvarsområden överförs till det redan grundade Egentliga Finlands välfärdsområde från och med början av år 2023. Det är viktigt att de nya administrativa gränserna inte försämrar stadsbornas välfärd, service och tillgänglighet.

I och med reformen minskar omfattningen av Åbo stadsorganisation avsevärt i början av år 2023. Cirka fem tusen av stadens anställda flyttar över till Egentliga Finlands välfärdsområde, där sammanlagt cirka 21 000 anställda kommer att arbeta. Cirka 6 000 anställda förblir i stadens tjänst.

En annan betydande förändring i stadens verksamhetsmiljö kommer att vara att ansvaret för att ordna sysselsättningstjänster överförs från staten till städerna år 2024. Ändringen ger staden större metoder än för närvarande att stöda näringslivets verksamhetsförutsättningar och stadsbornas välfärd. För att förändringen ska lyckas krävs noggrann beredning och gott samarbete mellan de nuvarande aktörerna.

Nytt ledningssystem och ny organisationsmodell - Ett nytt Åbo

Utöver ovan nämnda ändringar har stadens ledningssystem och organisationsstruktur förnyats och från och med den 1.8.2021 har vi övergått från stadsdirektörsmodell till borgmästarmodell. I Åbo stads nya politiska ledningsmodell och institutionella struktur representeras stadens högsta ledning av en borgmästare och tre biträdande borgmästare som valts av fullmäktige. Den högsta beslutanderätten utövas fortfarande av stadsfullmäktige med 67 ledamöter. Fullmäktigeledamöterna och deras suppleanter väljs vart fjärde år i kommunalval. Stadsstyrelsen, som väljs av fullmäktige, ansvarar för stadens förvaltning och ekonomi samt verkställer fullmäktiges beslut. Borgmästaren och de biträdande borgmästarna styr och samordnar stadens verksamhet i enlighet med stadsfullmäktiges och stadsstyrelsens beslut.

Under borgmästaren lyder kanslichefen, som ansvarar för ledningen av koncernförvaltningens verksamhet samt för beredningen och verkställigheten av ärenden som lyder under stadsstyrelsen. År 2023 består Åbo stad av helheter inom fritid, fostran och undervisning, stadsmiljö, sysselsättning och koncernförvaltning. I det nya Åbo kommer det att finnas cirka 6 000 anställda i stället för tidigare 11 000. Reformen har också en betydande inverkan på stadens ekonomi och anpassningsåtgärder kommer att behövas.

Till stadens ledningsgrupp hör förutom borgmästaren även direktörerna för koncernförvaltningens enheter och direktörerna för servicehelheterna. Direktören för ägarstyrning leder ägarstyrningsenheten, vars uppgift är att stödja stadens ledning i ägarstyrningen samt i samordningen och övervakningen av de sammanslutningar som hör till stadskoncernen. Till Åbokoncernen hör cirka 60 dotterbolag, dvs. sammanslutningar, där kommunen ensam eller tillsammans med andra sammanslutningar som hör till kommunkoncernen har bestämmanderätt. Av dessa har de viktigaste och mest betydande sammanslutningarna i staden utsetts till strategiska sammanslutningar. De strategiska sammanslutningarnas affärsområden är följande: bostads- och fastighetsaffärsverksamhet, närings- och kunskapsaffärsverksamhet, energi- och infrastrukturaffärsverksamhet, turism- och kulturverksamhet, informationstjänster och produktionsaffärsverksamhet. Dessutom äger staden 3 vattentjänstbolag.

Strategi och borgmästarprogram som verktyg för ledandet

Stadens strategi, som uppdateras varje fullmäktigeperiod (vart fjärde år), är ett centralt verktyg för ledningen. Åbo stadsstrategi förnyades och godkändes i stadsfullmäktige den 14.2.2022. Åbo på 2030-talet, stadsstrategin, är en långsiktig vision som beskriver hur staden ser ut år 2030, vilka de centrala målen och värderingarna för stadens verksamhet är samt vilka principer stadens personal och förtroendevalda förbinder sig till i sin verksamhet. Även stadsbor och intressentgrupper kan förbinda sig till strategin. Det centrala målet i strategin är att främja stadsbornas välfärd och stadens konkurrenskraft på ett hållbart sätt.

I och med stadens nya ledningsmodell utarbetades vid sidan av stadsstrategin ett Borgmästarprogram som fastställer tyngdpunkterna för Åbos fullmäktigeperiod 2021–2025. Programmet har godkänts av alla fullmäktige grupper som är representerade i Åbo stadsfullmäktige. Genomförandet av strategin preciseras i borgmästarprogrammet och dess genomförandeplan samt i stadens spetsprojekt som förnyades i och med förändringen. Spetsprojekten förverkligar målen i både stadsstrategin och borgmästarprogrammet.

Styrdokument på stadsnivå preciserar å sin sida genomförandet av de strategiska målen. Styrdokument är bland annat utvärdering av hållbar utveckling på lokal nivå (VLR), ägarpolitik, generalplan, klimat- och miljöprogram, upphandlingsstrategi, bostads- och markanvändningsprogram och plan för utveckling av vattentjänsterna.

Bild: stadens styrmodell

Stadens spetsprojekt

Åbo stads spetsprojekt förnyades i början av 2022 genom stadsstyrelsens beslut. Spetsprojekten genomförs från början av år 2022 fram till slutet av år 2025. Staden har sammanlagt fem spetsprojekt. Utvecklingen av centrum och genomförandet av spetsprojekten i Åbo vetenskapspark fortsätter från föregående fullmäktigeperiod. I och med Borgmästarprogrammet har tre nya spetsprojekt skapats. Spetsprojektet för kompetens, spetsprojektet för gemenskap, välfärd och en balanserad utveckling av bostadsområdena (Samhöriga Åbo) samt spetsprojektet för kultur blev de nya spetsprojekten. Spetsprojekten stöder förverkligandet av Borgmästarprogrammets mål, strävar efter bättre beredskap och omfattande samarbete med stadens olika serviceområden, stadsborna och olika intressentgrupper samt strävar efter att skapa nya tjänster och dragningskraft för Åbo. Med spetsprojekten genomförs ur stadens synvinkel också de allra viktigaste målen för hållbar utveckling.

Spetsprojektet för utvecklandet av centrumområdet (Åbo centrum är en stadsdel för alla)

Målet med spetsprojektet för utvecklandet av centrumområdet är att stärka ett livskraftigt stadscentrum och vidta konkreta åtgärder för att uppnå målen i stadens Centrumvision 2050. Med en övergripande stadsutveckling stärks Åbo centrum konkurrenskraft och dragningskraft med tanke på affärsverksamhet, turism, boende och vistelse.

Spetsprojekt Åbo vetenskapspark

Åbo Vetenskapspark är stadsregionens viktigaste utvecklingsobjekt som stöder tillväxten. Med spetsprojektet strävar man efter att utveckla området som ett internationellt intressant och modigt experimentellt kompetenskluster som har en mångsidig och logistiskt attraktiv verksamhet. Målet med spetsprojektet är innovativ utveckling av arbetsplatserna, tjänsterna, boendet, rörligheten och det offentliga stadsrummet i Kuppisområdet i samarbete med bland annat företag och högskolor. Det är bland annat viktigt att utnyttja smarta lösningar och digitalisering.

Spetsprojektet för kultur

Målet med spetsprojektet är att utveckla och främja verksamhetsförutsättningarna för konst och kultur i Åbo i samarbete med aktörer inom sektorn. Spetsprojektets verksamhet stöder stadsbornas välbefinnande och regionens livskraft. Kultur är en del av en god livskvalitet och kontinuerligt lärande och den har en speciell betydelse i främjandet av välfärden och bekämpandet av ensamhet.

Spetsprojektet för kompetens

Målet med spetsprojektet är att stärka Åboregionens kompetens samt stadens reaktionsförmåga inför arbetsmarknadens och näringslivets behov. Centrala mål för projektet är att stärka stadsbornas kompetens, locka nya experter även från andra ställen i världen och att identifiera och ta i bruk kompetenspotentialen. Åtgärderna inom spetsprojektet för kompetens gäller i stor utsträckning hela fältet för fostran och utbildning, från småbarnsfostran till högskolorna och vidare till arbets- och näringslivet.

Spetsprojektet Samhörigt Åbo

Målet med spetsprojektet för gemenskap, välfärd och en balanserad utveckling av bostadsområden är att satsa på en balanserad utveckling av bostadsområdena i nära samarbete med organisationsfältet, invånarna och företagen. Att stödja Åbobornas möjligheter att öka sitt välbefinnande samt att skapa och växa tillsammans i särpräglade bostadsområden är också en del av målet. Kärnan i projektet är gemenskap och delaktighet. Genom att förverkliga dessa är Åbo livskraftigt, vackert, hållbart och inkluderande.

Spetsprojektets åtgärder stärker Åbos livskraft och löser samhällliga utmaningar genom ett omfattande partnerskap. Utmaningar är bland annat ensamhet, problem med den mentala hälsan, marginalisering, orörighet och regional differentiering. Genom att påverka dessa fenomen kan staden uppnå stora mänskliga och ekonomiska fördelar.

Genomförande av Agenda2030 i Åbo

Allmänt

Internationella avtal styr staternas och därigenom även kommunernas verksamhet. Till de viktigaste internationella avtalen hör Agenda2030 och dess mål för hållbar utveckling. Finska staten har förbundit sig till att genomföra Agenda2030 och rapporterar regelbundet om sina framsteg. Enligt många indikatorer har Finland redan uppnått största delen av målen för hållbar utveckling. Det finns dock utmaningar särskilt i fråga om konsumtions- och produktionssätt, bekämpningen av klimatförändringen, havens och vattendragens tillstånd, utarmningen av den biologiska mångfalden samt det globala ansvarstagandet. Städerna har en viktig roll när det gäller att uppnå målen för hållbar utveckling på lokal nivå.

Åbo stad har i sin nya strategi förbundit sig till att uppnå målen för hållbar utveckling på lokal nivå enligt Agenda2030 fram till år 2030. Åbo är en stark klimatstad och bland föregångarna genomför de även ett annat viktigt avtal, nämligen målet i Parisavtalet att begränsa klimatuppvärmningen till 1,5 grader Celsius. I Åbo är stävandet av klimatförändringen och anpassningen till följderna av klimatförändringen, omsorgen om biodiversiteten med hjälp av resurskloket och cirkulär ekonomi samt främjandet av invånarnas välfärd och jämlikhet de viktigaste spetsarna i främjandet av hållbar utveckling och ingår också i borgmästarprogrammet. Dessa teman främjas med hjälp av spetsprojekt och stark styrning. Styrningen av klimat- och miljöpolitiken, nya styrdokument och färdplaner för att främja cirkulär ekonomi och bevara den biologiska mångfalden ger en stark signal till Åbo stad om betydelsen av dessa teman. Generellt sett är Åbo på god väg att nå eller har redan uppnått en stor del av målen för hållbar utveckling.

Utvecklingsobjekt som identifierats i den första VLR-utvärderingsrapporteringen

Stadens första VLR-utvärderingsrapport publicerades år 2020. De utvecklingsobjekt som identifierades utifrån den första VLR-rapporteringen gällde stadens målsättning för hållbar utveckling, mätning och verifiering av framsteg. Det fanns inga gemensamt överenskomna indikatorer på stadsnivå och även tillgången till data medförde utmaningar för genomförandet av en systematisk uppföljning. De minst utvecklade eller bristfälligt följda eller styrda av målen var mål 5 Jämställdhet mellan könen, mål 14 Hav och marina resurser, 15 Livet ovan jord och mål 12 Ansvarsfull konsumtion.

Dessutom konstaterades att referensramen för Agenda2030 borde integreras i stadens strategi och styrdokument samt i det normala beslutsfattandet, budgeteringen, planeringen och uppföljningen av verksamheten.

För att främja hållbar utveckling konsekvent på lokal nivå krävs gemensamma mål, regelbunden och systematisk uppföljning, ett starkt engagemang från hela stadsorganisationen och ett omfattande deltagande. Stadsorganisationens och utomstående intressentgruppers bredare deltagande och information och kommunikation till stadsborna om stadens hållbarhetsmål förblev ringa i genomförandet av den första utvärderingen (delvis på grund av coronapandemin) och man måste satsa på detta i fortsättningen.

Vidtagna åtgärder och systematiskt framskridande

Staden har fortsatt sitt systematiska arbete utifrån de observationer som gjorts för att främja hållbar utveckling och integrerat Agenda2030 som en del av stadens nya strategi och uppföljning. De långsiktiga målen säkerställer att alla mål för hållbar utveckling framskrider jämnt, även om det inte är möjligt att satsa på varje mål samtidigt. Hållbar utveckling förverkligas först när alla väsentliga mål har uppnåtts.

Teman i det nya Borgmästarprogrammet och stadens spetsprojekt stärker verkställandet av hållbar utveckling i staden. Borgmästarprogrammet innehåller också ett åtagande mot rasism. Dessutom har Åbo stadsstyrelse fattat beslut om att fortsätta stadens rapportering om hållbar utveckling.

Hållbar utveckling som stadens strategiska mål

Åbo stads 2022 uppdaterade strategi stärker stadens långsiktiga engagemang för principerna och målen i Agenda2030. I den nya stadsstrategin har FN:s mål för hållbar utveckling uttryckts tydligt och tagits upp som stadens strategiska mål. Stadens mål är att uppnå alla 17 mål för hållbar utveckling på stadsnivå fram till år 2030. För detta mål fastställdes hållbarhetsmål och riktlinjer på stadsnivå som är förenliga med de nationella och internationella målen och som syftar till kommuninvånarnas och miljöns välbefinnande och ekonomisk hållbarhet.

VLR-utvärderingsrapporten är också ett styrdokument som kompletterar strategin och som färdplan för Agenda2030. VLR-indikatorer för Åbo stads bedömning av den lokala nivån på hållbar utveckling fastställs under 2022 och deras framskridande följs upp regelbundet. Utöver den årliga interna uppföljningen och rapporteringen rapporteras framsteg regelbundet till FN. Följande rapportering 2025 innehåller en översikt över uppnåendet av delmålen och framstegen enligt de valda indikatorerna.

De olika teman i stadsstrategin och Borgmästarprogrammet stöder starkt främjandet av hållbar utveckling. Stadens tillväxt måste vara mänskligt, ekologiskt och ekonomiskt hållbar. Vi främjar likabehandling och jämställdhet för alla människor och i stadens verksamhet. Stadens mål är en smidig vardag, service av hög kvalitet, trivsamma och trygga boendemiljöer och att staden är intressant. Stadens ekonomi förvaltas på ett hållbart sätt och så att vi tryggar välfärden och servicen. Åbos attraktionskraft som en utbildnings-, kultur- och evenemangsstad stärks genom genuint samarbete. Genom att höja kompetens- och utbildningsnivån ökar vi Åbobornas välfärd. Dessutom är vi en föregångare i klimatgärningar och främjar övergången från traditionell ekonomi till cirkulär ekonomi. Naturen är en viktig resurs för Åbo och man värnar om och stimulerar den biologiska mångfalden.

Tabell: Länkning av stadsstrategin, borgmästarprogrammet och styrdokumenterna till huvuddelområdena för hållbar utveckling.

Kestävän kehityksen pääosa-alue	Kaupunkistrategia	Pormestariohjelma ja kärkihankkeet	Strategiset ja muut merkittävät ohjausasiakirjat
<p>Läpileikkaavat tavoitteet</p> <p>11 Kestävät kaupungit ja yhteisöt</p> <p>16 Rauhaa ja oikeudenmukaisuutta</p> <p>17 Yhteistyö ja kumppanuus</p>	<p>Kestävä tulevaisuus</p> <p>Kansainvälinen Turku</p>	<p>Kestävän kasvun Turku</p> <p>Kansainvälisyys ja verkostot – Turku, kokoaan suurempi maailmalla</p> <p>Jatkuvasti parempi Turku</p>	<p>Kaupungin tärkeimmät sitoumukset & verkostot</p> <p>Yleiskaava 2029</p> <p>Kävelyn ja oleilun kehittämisohjelma 2029</p> <p>Turun pyöräilyn kehittämisohjelma 2029</p> <p>Henkilöstöstrategia 2022–2025</p> <p>Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma</p> <p>Turun kaupungin Digi ja datastrategia</p> <p>Turun kaupungin yhdenvertaisuus ja tasa-arvosuunnitelma 2022–2023 – Turku kuuluu kaikille</p> <p>Osallisuuden toimintamalli</p>
<p>Ekologinen</p> <p>6 Puhdas vesi ja sanitaatio</p> <p>7 Edullista ja puhdasta energiaa</p> <p>13 Ilmastotekoja</p> <p>14 Vedenalainen elämä</p> <p>15 Maanpäällinen elämä</p>	<p>Luontokaupunki Turku</p>	<p>Hiilineutraali ja resurssiviisas Turku</p>	<p>Ilmastosuunnitelma 2029</p> <p>Turun kiertotalouden tiekartta – Kohti resurssiviisasta yhteiskuntaa 2020</p> <p>Luonnon monimuotoisuusohjelma LUMO</p> <p>Itämerihaaste</p> <p>Saaristomeri-ohjelma</p> <p>Hulevesiohjelma</p>
<p>Sosiaalinen</p> <p>1 Ei nälkää</p> <p>2 Ei köyhyyttä</p> <p>3 Hyvinvointia ja terveyttä</p> <p>4 Hyvä koulutus</p> <p>5 Sukupuolten tasa-arvo</p> <p>10 Eriarvoisuuden vähentäminen</p>	<p>Sujuvaa arkea</p> <p>Hyvinvoivat asukkaat</p> <p>Laadukasta koulutusta</p> <p>Aktiivinen kulttuurikaupunki</p>	<p>Hyvinvoinnin edistäminen ja palveluiden kehittäminen</p> <p>Matkailu ja saavutettavuus – Tapahtumien Turku</p> <p>Kulttuurin kärkihanke</p> <p>Osaamisen kärkihanke</p> <p>Yhteisöllinen Turku</p>	<p>Laaja hyvinvointikertomus ja suunnitelma</p> <p>Turun osaamisen visio</p> <p>Toimenpideohjelma syrjäytymisen ehkäisemiseksi ja sosiaalisesti kestävän kasvun edistämiseksi</p> <p>Suunnitelma asunnottomuuden vähentämiseksi</p> <p>Maahanmuuttajien kotouttamisohjelma</p> <p>Lähiövisio ja ohjelma</p> <p>Turku liikuttaa kaikkia - tulevaisuuden linjaukset</p> <p>Turun liikuntapaikkaverkon ja liikuntakulttuurin kehittämiseksi</p> <p>Turun kaupungin kulttuurilupaus</p> <p>Asunnottomuusohjelma</p> <p>Aluetyön toimintamalli</p> <p>Turvallisuussuunnitelma</p>
<p>Taloudellinen</p> <p>8 Ihmisarvoista työtä ja talouskasvua</p> <p>9 Kestävää teollisuutta, innovaatioita ja infrastruktuureja</p> <p>12 Vastuullista kuluttamista</p>	<p>Elinvoimainen ja kasvava kaupunki</p>	<p>Edunvalvonta</p> <p>Turun talousraami 2021–2025</p> <p>Korkeakoulu yhteistyö, yritykset ja työllisyys – Onnistuva Turku</p> <p>Turun tiedepuiston kärkihanke</p> <p>Keskustan kehittämisen kärkihanke</p>	<p>Hankintastrategia</p> <p>Ilmastobudjetointi</p> <p>Omistajapolitiikka</p> <p>Keskustavisio 2050</p> <p>Merellinen Turku</p>

Gul=under beredning grön=genomförs som bäst

Allmänt taget tar stadens styrdokument redan i stor utsträckning och på ett bra sätt hänsyn till huvuddelområdena och målen för hållbar utveckling. Men FN:s referensram för hållbar utveckling har inte fungerat som grund för utarbetandet av dokumenten, planerna och programmen.

Stadens strategiska koncernsammanslutningar

Stadens strategiska koncernsammanslutningar deltar i genomförandet av stadens mål i sin egen verksamhet och följer stadens principer för ägarstyrning, upphandlingsstrategi och andra anvisningar.

Koncernsamfunden rapporterar regelbundet och deltar bl.a. i rapporteringen av klimatåtgärder i enlighet med stadens klimatprogram. Hösten 2021 kompletterades bolagens resultatkort med omnämmanden om klimatmålen i anslutning till målen för 2022-2025. I inledningsskedet är målen i praktiken verbala observationer om hur hållbar utveckling beaktas i bolagen.

Koncernsammanslutningarna främjar hållbar utveckling genom konkreta åtgärder. På förbehandlingsanläggningen för råvatten i Vittis har man till exempel installerat 1 300 solpaneler som producerar förnybar energi för anläggningens behov. Genom att utnyttja förnybar energi i vattenbehandlingen främjar Turun Seudun Vesi Oy målet Åbo kolneutralt 2029.

Åbo Energi har i samarbete med Åbo stad inlett ett besöksprojekt där vi sommaren 2021 planterade 4 000 granar och 1 000 vårtbjörkar i omgivningen kring den gamla avstjälplingsplatsen norr om Åbo flygplats. Besöksprojektet kommer att stärka områdets rekreativ användning, öka naturens mångfald och öka den regionala kolsänkan.

Arkea har redan gjort flera klimatåtgärder, av vilka den senaste är att minska skolmatens koldioxidavtryck genom att ersätta en del av malet kött från nötkreatur med alternativ med mindre utsläpp.

Genomgående principer och stadens värderingar i genomförandet av Agenda2030

FN:s gemensamma mål och viktiga princip är att säkerställa att ingen hamnar utanför handlingsprogrammet Agenda2030 samt göra det möjligt för alla befolkningsgrupper att delta i genomförandet av handlingsprogrammet.

Åbo stads mål är att främja stadsbornas övergripande välbefinnande samt förebygga ojämn fördelning av resurser och rättigheter och att agera rättvist. Ett av stadens spetsprojekt, Samhörigt Åbo, fokuserar också på att förebygga utslagning och regional differentiering och minska ojämlikheten. Spetsprojektet omfattar främjande av en socialt hållbar stadsutveckling, utveckling av förorter, mål för att minska bostadslösheten samt i synnerhet förebyggande av ensamhet och utslagning bland barn och unga.

Genomförandet av hållbarhetsbrytningarna sker inte på ett ögonblick, utan de förutsätter långsiktigt beslutsfattande. Politisk konsekvens förutsätter demokratiskt beslutsfattande som sträcker sig över valperioderna samt samförstånd om centrala hållbarhetsfrågor och relaterade mål. På lokal nivå måste man också beakta de nationella och internationella målen samt samordna dem med målen på lokal nivå. I beslutsfattandet och verkställandet borde man dessutom beakta de egna åtgärdernas inverkan på andra länder och kommande generationer, dvs. se till att det globala ansvaret förverkligas.

Med hjälp av målen i strategin, och strategin som sträcker sig fram till 2030-talet samt borgmästarprogrammet som sträcker sig fram till 2025 strävar staden efter att säkerställa en lokal politisk konsekvens i hållbar utveckling samt långsiktigt beslutsfattande och uppföljning av hur målen framskrider. Med hjälp av stadens färdplan Agenda2030 stakar man dessutom ut en gemensam väg mot en hållbar framtid. Internationella avtal, såsom Parisavtalet, genomförs som en del av stadens omfattande klimatprogram.

Stadens värderingar

Stadens värderingar är en del av stadsstrategin. Staden och dess tjänster finns till för stadsborna och målet är att Åboborna ska vara de mest nöjda invånarna i de stora städerna. Värdena styr vår verksamhet, och de visar oss vad som är rätt och fel, vad som är eftersträvansvärt och vad som är viktigt.

Invånar- och kundinriktad verksamhet: Vi värdesätter våra invånare och kunder. Vi erbjuder förstklassiga och lätt tillgängliga tjänster med en bra attityd och med respekt för alla. Vi utvecklar stadens tjänster professionellt tillsammans med våra invånare, kunder och partner.

Ansvarsfullhet och jämlikhet: Vi beaktar principerna för hållbar utveckling och vi bär vårt ansvar för en trivsamt och trygg livsmiljö och för framtida åbobor. Vi fattar beslut baserat på den bästa tillgängliga informationen. Vårt beslutsfattande är konsekvent och transparent. Vi främjar gemenskap, jämlikhet och likabehandling.

Förnyelse och samarbete: Vi förnyar vår verksamhet aktivt och värdesätter kompetens. Vi vill vara nyskapande och modiga föregångare. Nyckelord är samarbete som bygger på uppskattning, öppenhet och förtroende. Vi vill lyckas och nå framgång tillsammans.

Arbetsprocessen för det andra VLR-utvärderingsförfarandet

Omfattning och utvärderingsobjekt, rapportens struktur

I denna rapport fastställs stadens färdplan Agenda2030 för att uppnå målen för hållbar utveckling på lokal nivå före år 2030. Rapporten fokuserar på stadens viktigaste planer och åtgärder för hållbar utveckling på medellång sikt (2025) och lång sikt (2030). Stadsstrategin innehåller stadens långsiktiga mål fram till år 2030 och borgmästarprogrammet sträcker sig fram till år 2025 och omfattar stadens spetsprojekthelheter. Stadens viktigaste åtaganden och nätverk för främjande av hållbar utveckling har också sammanställts i denna rapport.

Åbo stads färdplan Agenda2030 anger vilka frågor staden fokuserar på och med vilken tidtabell och vilka åtgärder arbetet framskrider för att vi ska nå alla mål för hållbar utveckling före 2030. I färdplanen identifieras också de delmål och åtgärder som fastställts för år 2025.

Utarbetande av en färdplan: Målen i färdplanen och stadens viktigaste åtgärder har i huvudsak samlats ihop från borgmästarprogrammet och spetsprojekten som genomför stadens förnyade strategi, samt från stadens viktigaste styrdokument och åtgärdsplaner/program. Konsekvenserna av stadens styrdokument för främjandet av målen för hållbar utveckling identifierades och utifrån dem sammanställdes en färdplan för åtgärderna för att främja målen. Man fokuserade särskilt på de mål som inte har uppnåtts i Finland, som man kan påverka på kommunnivå och som är förenliga med Åbos tyngdpunkter.

Rapportens struktur

I rapporten granskas hållbarhetsmålen och åtgärderna i enlighet med de tre huvudområdena för hållbar utveckling: social hållbarhet, ekologisk hållbarhet och ekonomisk hållbarhet. Dessutom har man identifierat övergripande mål för hållbar utveckling samt principer som gäller stadens hela verksamhet. De 17 huvudmålen för hållbar utveckling har delats in i dessa delområden.

I början av varje delområde anges vilka av huvudmålen för hållbar utveckling som ingår i delområdet och även målens innehåll i allmänhet. Dessutom har man vid varje mål närmare redogjort för stadens roll i det praktiska genomförandet av målet.

Utöver den allmänna översikten innehåller varje delområde en vision som härletts ur Åbo stads strategi och stadens mål, samt de viktigaste framtida planerna och åtgärderna för att främja delområdets mål. Under

delområdena finns dessutom en lista över stadens viktigaste styrdokument som främjar ärendet. Många av stadens styrdokument påverkar flera av målen för hållbar utveckling samtidigt. Detsamma gäller stadens åtgärder. De frågor som lyfts fram i denna rapport har man strävat efter att lyfta fram under den huvudhelhet för hållbar utveckling som de påverkar mest.

I rapporten har man också samlat stadens betydande åtgärder mellan den föregående rapporteringen och skrivandet av den nuvarande rapporten 2020–2022.

Val av nyckelindikatorer

Stadens första VLR-rapport, som publicerades år 2020, innehöll indikatorer och mätare för den dåvarande stadsstrategin. I stadens nya uppdaterade strategi har även indikatorerna för strategin och uppföljningsindikatorerna delvis ändrats. Xx st. indikatorer har identifierats som stadens nyckelindikatorer för hållbar utveckling (VLR-indikatorer). Indikatorerna följs upp på lång sikt, dvs. fram till år 2030. Kompletterande indikatorer kan vid behov kompletteras eller ändras om stadens mål för hållbar utveckling uppdateras på grund av den nya fullmäktigeperioden och strategin, borgmästarprogrammet eller nya styrdokument.

Arbetsprocessen och delaktighet

I sammanställningen av rapporten deltog ansvarspersonerna för stadens viktigaste styrdokument, strategidirektören, experter inom servicehelheterna och spetsprojektledaren samt informationstjänsterna och kommunikationen.

Stadens borgmästarkollegie och stadsstyrelsen har för sin del godkänt innehållet i rapporten xx.

Publicering av rapporten

Rapporten publiceras på stadens webbplats och skickas också till FN:s VLR-databas i slutet av år 2022. De exakta VLR-indikatorerna fastställs och publiceras hösten 2022 och de bifogas som en del av denna VLR-rapport, som bilaga x.

Uppföljning

I enlighet med stadsstyrelsens beslut rapporterar staden nästa gång år 2025 till FN i form av en VLR-utvärderingsrapport och följer årligen upp hur målen och åtgärderna framskrider som en del av strategirapporteringen och enligt de fastställda VLR-indikatorerna.

Färdplanen Agenda2030 – steg mot en hållbar framtid

I rapporten beskrivs hur Åbo genom sin egen verksamhet främjar uppnåendet av FN:s mål för hållbar utveckling och hur stadens egna mål länkas till agendan. Färdplanen Agenda2030 anger vilka frågor staden fokuserar på och med vilken tidtabell och vilka åtgärder arbetet framskrider för att vi ska nå alla mål för hållbar utveckling före 2030.

För att brytningspunkten för hållbarhet ska kunna genomföras måste staden aktivera och uppmuntra förutom sin egen organisation även sina invånare och andra intressentgrupper att delta i t.ex. åtgärder för att stävja klimatförändringen. Förändringen kräver att alla kommuninvånare engagerar sig och har möjlighet att delta på ett lämpligt sätt.

En kommun som i framtiden är hållbar beaktar i all sin verksamhet, närmare bestämt i planeringen, budgeteringen, beslutsfattandet och verkställandet, samtidigt människan, miljön och ekonomin.

Övergripande mål

Mål nummer 11, 16 och 17 och digitalisering har identifierats som övergripande teman i staden. Mål 11 Hållbara städer och samfund omfattar hela stadens verksamhet på högre nivå. Även mål 16 Fred, rättvisa och god förvaltning samt 17 Samarbete och partnerskap är övergripande teman som genomförs i stadens hela verksamhet. Dessutom styrs stadens hela verksamhet av allmänna principer i Agenda2030, såsom LNOB (leave no one behind), politisk konsekvens och långsiktighet, globalt ansvar och Åbo stads värderingar. Återhämtningen från coronakrisen och kriget i Ukraina är också viktiga teman som berör verksamheten i alla av staden serviceområden.

11 Hållbara städer och samfund I mål 11 vill man garantera en ekonomiskt, socialt och ekologiskt hållbar tillväxt i städerna. Hälften av världens befolkning bor i städer, så de spelar en viktig roll i genomförandet av hållbar utveckling. En hållbar stadsmiljö är säker och erbjuder tillräckligt med bostäder till rimliga priser, ett förmånligt och hållbart trafiksystem samt basservice för alla utan att samtidigt förstöra kultur- och naturarvet eller orsaka skadliga miljökonsekvenser. I Finland medför befolkningsstrukturen, invandringen och den låga nativiteten utmaningar. Dessutom utgör differentieringen av områden segregationen och anhopningen av personer i svagare ställning, samt i synnerhet de växande problemen bland unga risker för stadens säkerhet och sociala välfärd.

Städerna påverkar målet genom markanvändning, planering, planläggning och byggande, t.ex. genom att bygga infrastruktur, engagera invånarna och erbjuda förmånliga hyresbostäder. Viktiga delområden är också genomförandet av tjänster, skötsel av områden, trafikplanering, kollektivtrafik, trivsel i närmiljön.

16 Fred, rättvisa och god förvaltning: I mål 16 garanteras rättstjänster för alla och det byggs institutioner som är ansvarsfulla, icke-våldsamma och som har en transparent verksamhet. Målet är fredliga samhällen som respekterar de mänskliga rättigheterna. Ett flexibelt och inkluderande beslutsfattande samt förebyggande av korruption ingår i målet.

Med hjälp av planläggning och byggande påverkar städerna skapandet av en trygg och trivsamt stadsmiljö. Städerna är också de viktigaste aktörerna inom närdemokratin i Finland och kommunernas beslut, och genomförandet av beslutsfattandet påverkar målet. Städerna påverkar invånarnas förtroende för den offentliga förvaltningen, samhällsfreden och det demokratiska samhället, särskilt genom att alla invånare har möjlighet att delta i och påverka gemensamma frågor.

17 Samarbete och partnerskap: I mål 17 är det viktigt att stärka verkställandet av hållbar utveckling, det globala partnerskapet och utmana alla till aktivt samarbete. För staten och kommunerna är det viktigast att säkerställa en konsekvent politik i anslutning till hållbar utveckling. Det är också viktigt att främja partnerskap mellan den offentliga och privata sektorn och det civila samhället.

Staden bidrar till att målet uppnås genom att bygga upp partnerskap och samarbete lokalt, regionalt och internationellt i samarbete med olika intressentgrupper.

Visionen och målen för de genomgående hållbarhetsmålen i Åbo

Stadens långsiktiga mål är att förnya sig och växa på ett hållbart sätt samt att aktivt verka för att främja Agenda2030. Detta innebär att staden i beslutsfattandet och verkställandet beaktar beslutens konsekvenser för miljön, människorna och ekonomin samt regelbundet följer upp framstegen. Målet är att uppnå alla 17 mål för hållbar utveckling på stadsnivå fram till år 2030.

Vi hör och möter nuvarande och kommande stadsbor samt erbjuder genuina sätt att delta i och påverka tjänster och beslutsfattande. Metoderna för delaktighet utvecklas kontinuerligt och är till exempel invånarbudget, medborgarråd eller bedömning av barnkonsekvensanalys. Valfärdsområdet och tredje sektorn är våra viktiga samarbetspartner.

Åbo vill vara en internationellt känd aktör inom hållbar stadsutveckling, trafik, kultur och utbildning. Staden förstår det globala verksamhetsfältet och tar aktivt tag i nya möjligheter och arbetar i nära samarbete med samarbetspartner, såsom högskolor och näringslivet.

Stadens framgång och tillväxt innebär nya invånare, nya företag och nya arbetsplatser som ger skatteintäkter och investeringar. Stadsutveckling innebär att staden sprider ut sig och byggs på ett sätt som stöder tillväxten genom att skapa trivsamma miljöer för boende och företagande och genom att bygga en hållbar, energieffektiv stadsmiljö. En hållbar tillväxt i staden innebär att staden blir tätare genom att man bygger till längs goda kollektivtrafikförbindelser och beaktar närnaturens och grönområdenas betydelse både med tanke på trivseln och med tanke på beredskap inför klimatförändringen. Dessutom granskas servicenätet med beaktande av nya bostadsområden. När staden byggs är säkerheten en viktig del av både den mänskliga hållbarheten och trivseln.

Ledningen av Åbo stad bygger på förtroende, ledarskap som föregår med gott exempel, öppenhet och dialog. Målet är ett mer kundorienterat verksamhetsätt och smidiga tjänster för såväl kunder och invånare som för företagsfältet. Med hjälp av digitalisering strävar staden efter att göra det lättare för stadsborna att utträtta ärenden och göra tjänsterna mer tillgängliga. Med sin ägarpolitik styr staden en ansvarsfull verksamhet i sina bolag. Digitalisering och data utnyttjas också som en del av planläggning, tillståndsprocesser, gatu- och gatunätsunderhåll och skyltningar.

Åbo vill också vara en attraktiv arbetsgivare som värdesätter personalens kompetens och uppmuntrar och stöder alla att utveckla sin egen kompetens. Stadens beslutsfattande grundar sig på forskningsrön och vi främjar en god kultur av kunskapsbaserad ledning. Vi allokerar resurser till och etablerar verksamhetsmodeller i anslutning till stadsbornas delaktighet, till exempel medborgarpaneler. Invånarbudgeteringens andel utvidgas så att stadsborna har fler möjligheter att påverka utvecklingen av sitt eget bostadsområde. Dessutom vill man i synnerhet stärka de ungas delaktighet, eftersom de ännu inte har möjlighet att påverka genom att rösta.

Vidtagna åtgärder under perioden 2020–2022

Övergripande teman såsom hållbara samfund, fred och rättvisa samt samarbete och partnerskap främjades på många områden under perioden 2020–2022. Den strategiska utvecklingen av digitaliseringen fick extra fart i och med Covid-19-viruset, då man var tvungen att stänga fysiska tjänster och många tjänster överfördes antingen delvis eller helt till digitala kanaler.

Den digitala grunden på stadsnivå stärktes genom att man började bygga upp kundhanterings- och produktdatasystem för tjänster så att de motsvarar behoven för kundorienterad ledning som grundar sig på data. Samtidigt som användningen av Suomi.fi-betalningar utvidgades färdigställdes under år 2020 ett förslag till stadens framtida affärsmodell. De första stegen i den digitala interaktionen togs i bruk i upphandlingarna och sysselsättningstjänsterna i och med suomi.fi-meddelandena. Riktlinjer om att koncentrera identifieringsalternativen till e-tjänsterna i tjänsten Tunnistamo sträva också efter en enhetlig användarupplevelse för klienten. Digitaliseringen av verksamheten syntes också som en utvidgning av Varaamo-tjänsten mot sitt mål, då de första reserveringarna av personalresurser kom in bland de tjänster som kan reserveras. Under år 2020 utvidgades lagen om tillhandahållande av digitala tjänster till att gälla alla stadens tjänster. Stadens digitala tjänster har gjorts tillgänglighetsauditerade och till stor del korrigerats för att betjäna alla invånare jämlikt. Samtidigt har personalens kompetens utvecklats.

Stadsborna fick en aktiverande, god och högklassig vardags- och livsmiljö genom planläggning, underhåll samt planerings- och investeringsprogram. I enkäten som följde den kvalitativa utvecklingen av stadsmiljön var Åboborna mest nöjda med dricksvattnets kvalitet.

År 2021 var urbaniseringstrenden var fortfarande stark, även om flytten till kranskommunerna har ökat under coronapandemin. Efterfrågan på höghusbostäder var fortsättningsvis stor och byggandet har fortsatt livligt. År 2021 färdigställdes sammanlagt 1 771 bostäder, vilket är 271 färre än året innan. År 2021 har man börjat bygga 2923 bostäder, vilket är 226 fler än år 2020. År 2021 beviljades bygglov för 3369 bostäder, vilket är 193 fler än år 2020. I fråga om den beviljade våningsytan, antalet nya höghus och antalet nya bostäder gjordes år 2021 alla tiders rekord i Åbo.

Det finns överlåtbara tomter för bostadshöghus och näringsliv för 3 års behov, tomtreserven för småhus och radhus räcker till för 2 års behov. Till koncernbolagen har 30 380 k-m² bygg rätt överlåtits, cirka 22 % mer än målet. Alla överlåtelser fick målet för markförsäljningsinkomsterna att överskridas med 2,5 %.

De viktigaste styrdokumenterna:

- [Digital- och datastrategi 2021](#) - >
- [Personalstrategi 2022-2025](#)
- [En barnvänlig kommun 2018](#) ->
- [Välfärdsplan för barn och unga 2020-2023](#)
- [Åbo stads ägarpolitik 2022- 2025](#)
- [Verksamhetsmodell för delaktighet 2020](#) ->
- [Jämställdhetsplan och likabehandlingsplan 2022–2023](#)
- [Utvecklingsprogrammet för cykling i Åbo 2029](#) 2018-2029
- [VLR-rapport 2020](#) ->
- [Generalplan 2029: 2020-2029](#)

De viktigaste åtgärderna och nätverken

Internationella nätverk

- Global Covenant of Mayors
- ICLEI (Local Governments for Sustainability)
- GCCC (Green Circular Cities Coalition)
- Green City Accord
- CDP – Disclosure Insight Action
- IASP (International Association of Science Parks and Business Areas)
- Urban Transitions Alliance
- WHO Healthy Cities network
- Open and Agile Smart Cities

Nordiska och nationella nätverk

- CLC – Climate Leadership Coalition
- Nordic Smart City Network
- MAL-nätverket
- 6-kaupunki-nätverket///
- SITRA
- FISU

Europeiska nätverk

- EU Covenant of Mayors for Climate and Energy
- Eurocities
- EU City Mission
- Östersjöstädernas förbund (UBC)
- Uuden Ajan Hansaliitto
- Östersjöutmaningen, the Baltic Sea Challenge
- Vänorter: 1946 Bergen (Norge), Göteborg (Sverige), Århus (Danmark), 1953 S:t Petersburg (Ryssland), 1958 Gdansk (Polen), Constanța (Rumänien), Rostock (Tyskland), 1964 Varna (Bulgarien), 1967 Köln (Tyskland), 1971 Szeged (Ungern), 1976 Bratislava (Slovakien), 1992 Florens (Italien), 2008 Tartu (Estland).

Stadens nuvarande åtgärder

Digi- och datastrategi Åbo har som mål att vara världens mest modernt ledda kommun fram till år 2029. I praktiken innebär detta att man skapar en invånar- och klientorienterad verksamhetskultur som grundar sig på kunskapsbaserad ledning. För invånarna och företagen syns detta som ett enhetligt Åbo, där tjänsterna och livsmiljön byggs upp kring kundernas behov. Konsekvenserna av förändringarna i verksamhetsmiljön och kundens upplevelse av tjänsterna och deras tillgänglighet styr utvecklingen av tjänsterna

Personalstrategi 2022-2025 Målet är att Åbo är en attraktiv arbetsgivare. Personalens kompetens uppskattas och uppmuntras, och utvecklingen av den egna kompetensen får stöd. Man satsar på personalens välbefinnande.

Välfärdsplan för barn och unga 2020–2023 I planen granskas nuläget för barns, ungas och barnfamiljers välfärd och de tjänster som erbjuds dem. Dessutom lyfts de planerade åtgärderna för att utveckla och öka välfärden fram. Åbo stad vill vara en barnvänlig och attraktiv stad med tanke på bildande av familj. Åbo genomför Finlands UNICEF:s verksamhetsmodell Barnvänlig kommun. Åbo har valt att lägga särskild fokus på att främja barnets rättigheter och öka kännedomen om barns delaktighet. Finlands UNICEF har beviljat Åbo utmärkelsen Barnvänlig kommun

Barnvänlig kommun Åbo stad vill vara en barnvänlig stad och genomföra Finlands Unicefs verksamhetsmodell Barnvänlig kommun. Åbo har valt att lägga särskild fokus på att främja barnets rättigheter och öka kännedomen om barns delaktighet.

Verksamhetsmodell för delaktighet Målet med verksamhetsmodellen för delaktighet är att fördjupa och stärka betydelsen av delaktighetsinformation från stadsborna i beredningen och planeringen av beslut. Utöver att man ber invånarna om respons om den erhållna servicen säkerställer man att servicen är högklassig och sker i rätt tid genom att använda invånarinformationen vid planeringen av servicen. Målet är att allokera resurser till och etablera verksamhetsmodeller i anslutning till stadsbornas delaktighet, till exempel medborgarpaneler. Invånarbudgeteringens andel utökas. Man sörjer särskilt för de ungas delaktighet.

Jämställdhetsplan och likabehandlingsplan 2022–2023 Målet för det nya ledningssystemet som omfattar hela staden och som grundar sig på borgmästare är ett bättre och mer individuellt beaktande av kundernas behov för att möjliggöra en smidig vardag för invånarna. För att allt bättre beakta likabehandlings- och jämställdhetsperspektiven behövs många nya typer av forskning som grund för både beslutsfattandet för en bättre kunskapsbaserad ledning.

Åbo stads ägarpolitik 2022-2025 är ett verktyg för stadens strategiska ledning vars mål är att främja konsekvens, planmässighet och bevarandet av egendomens värde i Åbokoncernens beslutsfattande. Med undantag för stiftelser tillämpas dokumentet om ägarpolitik endast på ägande i bolagsform.

Åbos utvecklingsprogram för cykling 2029 Cykling främjas genom att satsa på förhållandena och möjligheterna för cykling. Detta görs genom att höja nivån på den nuvarande cykelinfrastrukturen och komplettera cykelnätet, förbättra cykelparkeringens nivå och täckning samt satsa på underhåll och skötsel av cykelvägar.

VLR-rapport Staden följer upp hur målen för hållbar utveckling och genomförandet av Agenda 2030 framskrider med hjälp av indikatorer som de väljer regelbundet. Staden rapporterar dessutom till FN utvärderingsrapporten på frivillig lokal nivå för hållbar utveckling i VLR-format. Stadens tredje VLR-rapport utarbetas år 2025.

[Generalplan 2029](#) Med hjälp av generalplanen styr staden utvecklingen av stadsmiljön och trafiklösningarna samt samordningen av olika funktioner. Generalplanen som utarbetas av kommunen styr detaljplanläggningen och annan noggrannare planering. Det viktigaste allmänna målet i förslaget till generalplan är att stärka Åbos ställning, attraktionskraft och konkurrenskraft. De övriga allmänna målen gäller hållbar utveckling, en förenhetligande stadsstruktur, bekämpning av ojämlikhet, ekologiska nätverk och stadsnaturens mångfald, turism och rekreation, tillgänglighet, logistik och tillgänglighet inom alla trafikformer. Invånar- och arbetsplatsmål i generalplanen är 220 000 invånare och 115 000 arbetsplatser.

Ekologisk hållbarhet

Med ekologisk hållbarhet avses att människans ekonomiska och materiella verksamhet anpassas till naturens bärkraft. Kärnfrågorna i delområdet är att bevara den biologiska mångfalden samt att säkerställa ekosystemens funktion och förnyelseförmåga samt att ändra konsumtionsvanorna. Målen för hållbar utveckling som påverkar den ekologiska hållbarheten, det vill säga miljöns tillstånd och välbefinnande: 6, 7, 12, 13, 14, 15.

Försämringen av den biologiska mångfalden hotar också uppnåendet av målen för hållbar utveckling. Naturförlusten handlar inte bara om miljöns tillstånd. Naturförlusten hotar välfärden, ekonomins stabilitet och resiliensen. Det handlar också om den etiska principen att ge kommande generationer samma möjligheter och resurser som vi har till vårt förfogande. Förlusten av biologisk mångfald påverkar också livsmedels- och vattenskyddet. Det ekonomiska värdet av den biologiska mångfalden har inte beaktats i budgetberäkningarna och minskningen av naturresurserna leder till konflikter och påverkar därmed också säkerheten.

Rent vatten och sanitet: Mål 6 syftar till att säkerställa tillgång till rent dricksvatten, hållbar användning och sanitet för alla. Förorenat vatten och vattenbrist är fortfarande vanliga problem runtom i världen. I Finland har målet till stor del uppnåtts. De största utmaningarna gäller skydd av vattenekosystemen och förebyggande av föroreningar (ytvatten, grundvatten, sjöar, åar och älvar, hav) samt att effektivisera vattenförbrukningen, reningen och återvinningen av näringsämnen.

På stadsnivå är hållbar vattentäkt, tillräckligt med vatten och behandling av avloppsvatten viktiga utvecklingsobjekt för att säkerställa säkert dricksvatten och en säker hygiennivå även i fortsättningen. Stadens verksamhet omfattar ordnande av vattentjänster och staden äger vattentjänst- och avloppsverk. Kvaliteten på tjänsterna och prisnivån samt minskningen av ytvattens belastning på grund av avloppsvattnet främjar vattenskyddet.

Mål 7 Förmånlig och ren energi Mål 7 syftar till att säkerställa förmånliga, pålitliga och moderna energitjänster för alla, och att öka andelen förnybar energi i energikällorna. I Finland har målet till stor del uppnåtts. Målet är att ytterligare minska växthusgasutsläppen genom att öka andelen förnybara energiformer, minska utsläppen från trafiken samt säkerställa en fungerande, förmånlig och säker infrastruktur samt självförsörjning och försörjningsberedskap även i störningsituationer. Elbehovet förutspås mångdubblas i framtiden.

Staden äger energiproduktionsanläggningar, stöder hållbar och ren energiproduktion och förbättrande av energieffektiviteten. Nya energiformer utnyttjas i offentliga trafik- och transportlösningar samt i fastigheter. Stadens strategiska sammanslutningar har också förbundit sig till stadens klimatmål och bidrar till att målet uppnås.

Klimatgärningar I mål 13 bekämpas klimatförändringen och förmågan att anpassa sig till konsekvenserna förbättras. Ambitionen är att integrera åtgärderna i anslutning till klimatförändringen i den nationella politiken och planeringen samt att öka kunskapen på alla samhällsnivåer. År 2015 förband sig världens länder genom Parisavtalet att sträva efter åtgärder för att begränsa den globala uppvärmningen till 1,5 grader.

Att sakta ner och förbereda sig för klimatförändringen, anpassa sig till katastrofer och riskfaktorer berör också städerna. Genom planläggning, markanvändning, boende och trafik, uppvärmning och byggande har städernas åtgärder en betydande inverkan på koldioxidavtrycket och utsläppens storlek. Stadens roll i att öka klimatmedvetenheten i samhället är också stor.

Mål 14 Livet under vattnet I mål 14 skyddar man haven och främjar en hållbar användning av dem och de resurser som de erbjuder. I Finland är utmaningen och målet att förebygga och minska föroreningen av haven som sker i synnerhet till följd av verksamhet på land, såsom avfall och näringsbelastning som hamnar i havet. Målet omfattar även skydd av ekosystemen i haven och kustområdena.

Städerna bidrar till att målet uppnås bland annat genom planläggning, vattenskydd, effektivare behandling av avfall och avloppsvatten, offentliga anskaffningar och investeringar samt med stödande av forskningsverksamhet och samarbete.

Mål 15 Livet ovan jord I mål 15 strävar man efter att skydda och återställa landsekosystemen, främja en hållbar användning av dem samt stoppa utarmningen av marken och förlusten av naturens mångfald. Dessa mål berör även Finland och har inte uppnåtts. Utarmningen av den biologiska mångfalden i Finland är oroväckande. Särskild uppmärksamhet fästs vid hållbar skötsel och användning av skogarna, bevarande av naturliga livsmiljöer och skydd av hotade arter. Det är också viktigt att stärka de värden som är förknippade med ekosystemen och den biologiska mångfalden samt att vidta praktiska åtgärder.

Stadens influensområde omfattar stadens eget geografiska område och regionalt samarbete. Staden har en stor möjlighet att i samarbete med andra aktörer främja och trygga den biologiska mångfalden i sitt område. Staden påverkar uppnåendet av målet bl.a. genom planering och styrning av markanvändningen, planläggning och byggbestämmelser. Staden äger också skogsområden och ansvarar för iståndsättningen av förorenade markområden.

Vision och mål för ekologisk hållbarhet i Åbo

Stadens långsiktiga mål är att vara en av världens ledande klimat- och naturstäder. Fram till år 2029 har staden blivit koldioxidneutral och våra åtgärder har i allt högre grad en nedkylande effekt på atmosfären. Åbo har en mycket stor roll, jämfört med sin storlek, i bekämpningen av klimatförändringen. Invånare, företag och sammanslutningar i området deltar aktivt i skapandet och genomförandet av klimatlösningar såväl lokalt som internationellt. Samtidigt har staden dock förberett sig på de förändringar som den globala uppvärmningen medför och på extrema väderfenomen.

Vi är en föregångare i klimatgärningar och främjar omställningen från den traditionella ekonomin till cirkulär ekonomi. Naturen är en viktig resurs för Åbo och man värnar om och stimulerar den biologiska mångfalden. I uppdateringen av stadens klimatprogram riktas det förhållandevis största målet om utsläppsminskning under den kommande perioden till trafiken. Naturens mångfald, en rik stads- och närnatur samt områdets kolsänkor ökar, även om stadens invånarantal ökar. Den välmående naturen i närområdet förbättrar invånarnas livskvalitet och jämnar ut effekterna av tilltagna väderfenomen. För att stärka den biologiska mångfalden skapar och genomför vi ett LUMO-program och ställer upp ett naturmål som omfattar att stärka naturens mångfald och närnaturen samt öka grönskan i staden.

Skärgårdshavet mår bättre och skyddsåtgärder vidtas aktivt. Som skärgårdens huvudstad har Åbo ett särskilt ansvar för att bevara den unika naturen.

Cirkulär ekonomi skapar välfärd och nya arbetsplatser i Åbo-regionen samt stärker regionens ekonomi, som fungerar på ett sätt som respekterar naturen. De ekologiska värdena styr planläggningen, byggandet och trafiklösningarna. I Åbo går en hållbar livsstil och ett meningsfullt liv hand i hand.

Vidtagna åtgärder under perioden 2020–2022

Under perioden 2020–2022 har ett flertal åtgärder för ekologisk hållbarhet genomförts i Åbo. År 2020 pågick EU-finansierade projekt för att utveckla och trygga naturmiljöer. Planeringen av den kåta som naturskolan kommer att använda konkurrensutsattes och anskaffningen genomfördes. Arbetet för att bekämpa främmande arter fortsatte i Runsala och Katrinedal. I november 2020 genomfördes lindalléer i Runsala på Folkparksvägen och två andra platser. I september genomfördes slåtter och krossning av strandängen i Friskalaviken i Lilla Vihtilä. Åtgärderna i åtgärdsprogrammet för Östersjötmaningen 2019–2023 genomförs som bäst. År 2020 deltog staden i genomförandet av 70 åtgärder.

Spetsprojektet Kolneutralitet och resurskloket beredde i ett omfattande regionalt och internationellt samarbete en färdplan för en resurssmart cirkulär ekonomi i Åbo. Stadsstyrelsen godkände färdplanen 22.11.2021 § 518. Sitra, ICLEI, Åbo universitet och Valonia fungerar som beredningspartner och delfinansiärer. Verkställandet av färdplanen inleddes i samarbete med regionala samarbetspartner och den stöddes genom aktiv kommunikation samt genom att utvidga webbplatsen och databasen för klimatgärningar till en gemensam plattform för gärningar inom cirkulär ekonomi. Samtidigt stärktes och vidareutvecklades också underlaget för klimatlaget och klimathandlingar. Inom projektet Taklataan ilmastoahdistus (Vi hanterar klimatångesten), som stöds av miljöministeriet, skapades och inleddes koncernens gemensamma kampanj 1,5 graders livs. Kampanjen strävade till att stärka medborgarna i klimatåtgärderna som en del av det vardagliga livet. I modellen för klimat- och livscykelstyrning av investeringar genomfördes pilotprojekt och ibrukttagandet utvidgades. På detta sätt skapades en grund för att inleda klimatbudgetering enligt Borgmästarprogrammet. Den första versionen av klimatbudgeten färdigställdes som en del av Borgmästarens budgetförslag i november 2021. Den omfattade klimatinvesteringar på cirka 80 miljoner euro som en del av koncernens budgethelhet för 2022.

De viktigaste styrdokumenterna:

- [Klimatplan 2029](#)
- [Färdplan för cirkulär ekonomi i Åbo - mot ett resursklokt samhälle 2029](#)
- LUMO, programmet för biologisk mångfald (under beredning)
- [Åbo stads skogsplan 2019–2029](#)
- [Dagvattenprogram 2016->](#)
- [Östersjöutmaningens åtgärdsprogram 2017 -2023](#)
- Skydd av Skärgårdshavet 2022–2027 (under beredning)

Stadens nuvarande åtgärder

[Klimatplan 2029](#) Stadens 4/2022 uppdaterade klimatplan är omfattande och helheten främjar alla huvuddelområden inom hållbar utveckling. Stadens klimatmål beaktas i synnerhet i beslutsfattandet gällande markanvändning, energi, byggande och trafik. Vi säkerställer att tjänsterna uppmuntrar stadsborna och företagen att välja miljövänliga och hållbara boendelösningar och andra lösningar som beaktar byggnadernas energieffektivitet. Staden främjar övergången till cirkulär ekonomi tillsammans med andra aktörer och utarbetar ett genomförandeprogram till stöd för detta.

[Vi inrättar ett nytt naturskyddsområde i området Mällickälä-Kungsbäcken](#) Avsikten är att naturskyddsområdet ska förverkligas under år 2024.

[Färdplan för cirkulär ekonomi i Åbo - mot ett resursklokt samhälle 2029](#) Genomförandet av en färdplan för resursklokt cirkulär ekonomi påskyndas i samarbete med samarbetspartnerna. Principerna för resurskloket och praxis för cirkulär ekonomi genomförs i hela koncernen. Indikatorerna för resurskloket/cirkulär ekonomi uppdateras och används i uppföljningen. Principerna för resurskloket och praxis inom cirkulär ekonomi genomförs och följs upp i hela koncernen samt utvecklas och främjas i ett omfattande samarbete regionalt, nationellt och internationellt. Med lösningar för cirkulär ekonomi eftersträvas effektivitet i stävandet av klimatförändringen, naturens mångfald samt i områdets dragningskraft och konkurrenskraft.

[Programmet LUMO](#) Beredningen av programmet för biologisk mångfald stärks, programmet färdigställs och presenteras för beslut. Som en del av beredningen bedöms en eventuell sammanslagning med åtgärdsprogrammet för Östersjön. Naturbalansen utvecklas och tas i bruk som mätare för uppföljningen av huvudmålen för den biologiska mångfalden. Ett naturmål fastställs, som inkluderar stärkande av naturens mångfald och närnaturen samt att öka grönskan i staden. Arbetet anknyts i tillämpliga delar till anpassningen till klimatförändringen samt till främjandet av cirkulär ekonomi, dragningskraft, välfärd och hälsa.

[Dagvattenprogram](#) Målet med dagvattenprogrammet är att utveckla den tväradministrativa organiseringen av dagvattnet i Åbo stad, öka medvetenheten, göra dagvattnet till en resurs för stadsutvecklingen, främja uppnåendet av ett gott tillstånd i vattendragen samt förhindra översvämningar i städerna och främja beredskapen för dem. I dagvattenprogrammet beskrivs ansvaret för dagvattenhanteringen, prioriteringsordningen för dagvattenledningen, målen och åtgärderna för utvecklingen av dagvattenhanteringen samt behovet av ytterligare utredningar.

[Östersjöutmaningen och skyddet av Skärgårdshavet 2022-2027](#) Enligt strategin Åbo 2029 är miljöskyddet och den biologiska mångfalden viktiga för Åbo och Åbo verkar aktivt i synnerhet för skyddet av Östersjön och Skärgårdshavet. Målet är att skydda skärgårdshavet och få tillräcklig finansiering för detta, så att tillståndet i världens känsligaste, vackraste och mest förorenade skärgård förbättras och så att den även bevaras som en glädje för kommande generationer och stärker den biologiska mångfalden i vårt område.

Social hållbarhet

Med social hållbarhet avses att förutsättningarna för människors välbefinnande är möjliga för nuvarande och kommande generationer. Globala utmaningar för den sociala hållbarheten är bland annat fortsatt befolkningstillväxt, fattigdom, mat- och hälsovård, jämställdhet mellan könen samt ordnande av utbildning. Dessa frågor har betydande konsekvenser för den ekologiska och ekonomiska hållbarheten. Social hållbarhet innehåller grundläggande saker som ingen människa borde bli utan. Varje människa borde ha möjlighet till ett mänskligt och gott liv.

Mål för hållbar utveckling som påverkar den sociala hållbarheten, det vill säga människornas välbefinnande: 1, 2, 3, 4, 5, 10.

1 Ingen fattigdom: Mål 1 sätter som ett gemensamt mål för alla länder att utrota fattigdomen i alla dess former - även brist på utbildning, hälso- och sjukvård och grundläggande tjänster samt saknad av politisk delaktighet är tecken på fattigdom. Finland har en omfattande social trygghet och basservice för alla. Bostadslöshet, utslagning, segregation och utsatthet är däremot utmaningar på många områden.

På stadsnivå hör många åtgärder för att bekämpa fattigdom till stadens grundläggande verksamhet. Med sin verksamhet och sina beslut påverkar staden tjänsterna, deras nivå och tillgänglighet direkt. Man vill särskilt satsa på förebyggande tjänster, eftersom korrigerande åtgärder ofta blir dyra.

2 Ingen hunger: Syftet med mål 2 är att utrota hunger, uppnå livsmedelstrygghet, förbättra näringen och främja ett hållbart jordbruk. Man ska kunna odla, dela och konsumera mat utan att belasta miljön och på ett rättvist sätt. Målet syftar till att stödja möjligheter till hälsosam och näringsrik mat för personer i en svagare ställning och fattiga personer, samt att styra stödet till utveckling av ett effektivt och hållbart jordbruk. I Finland har målet uppnåtts och en utmaning är i synnerhet befolkningens övervikt och de hälsoproblem detta medför.

Staden påverkar målet genom sina beslut och åtgärder i anslutning till bl.a. måltidstjänster och styrning. Målet är att erbjuda mat enligt kostrekommendationerna i stadens olika tjänster och att i synnerhet stöda en hälsosam kost för barn, unga och äldre personer i en svagare ställning. Alla barn får inte varm mat hemma. Staden delar också ut mathjälp. Det är viktigt att även i fortsättningen utveckla en hälsosam, samhällelig och hållbar skolmåltid bl.a. genom att öka vegetarisk mat och minska matsvinnet. De hälsomässiga och ekonomiska konsekvenserna av övervikt är betydande, och det förebyggande arbetet är centralt för att förbättra situationen. Stadens upphandlingar har också betydelse för måltidstjänstens totala hållbarhet.

3 Hälsa och välfärd: I mål 3 strävar man globalt efter att öka hälsa och välfärd. Målet är att minska dödligheten bland barn och mödrar, dödsfall på grund av icke-smittsamma sjukdomar, dödsfall i trafiken och sjukdomar orsakade av miljöförstöring, samt att förebygga spridningen av smittsamma sjukdomar. En övergripande hälso- och sjukvård, främjande av psykisk hälsa samt säkerställande av tjänster för sexuell och reproduktiv hälsa för alla är viktiga metoder för att uppnå målen. I Finland är problem i synnerhet frågor som gäller utslagning och mental hälsa samt globala hälsorisker och beredskap för dem.

Stadens kärnuppgift är att trygga och främja invånarnas välfärd. Invånarnas välfärd påverkas bland annat av utbildning, kultur, rekreativmiljöer, planläggning, infrastruktur, boende, säkerhet och tillgång till tjänster.

4 God utbildning: I mål 4 strävar man efter att garantera en småbarnspedagogik och grundutbildning som är öppen för alla, jämlik rättvis och av hög kvalitet samt en avgiftsfri utbildning på andra stadiet. Alla ska ha möjlighet till läs- och räknefärdigheter samt till livslångt lärande. Målet är också att säkerställa att alla skolelever och studerande får nödvändig information om en livsstil som är förenlig med hållbar utveckling. I Finland har målet uppnåtts. Det finns utmaningar när det gäller att erbjuda likvärdiga möjligheter till

utbildning och yrkesträning även för personer som kommer till Finland från andra länder. Dessutom har nivån på läskunnigheten och kunskaperna i matematik sjunkit och inläringen av de färdigheter som behövs för sysselsättning måste stärkas.

Staden beslutar om tillgängligheten och kvaliteten i anslutning till fostrings- och utbildningstjänster och sysselsättningstjänster, och påverkar därmed också jämlikheten och likabehandling. Det är viktigt att säkerställa att utbildningen fortsätter från småbarnspedagogiken ända till högre utbildning, i synnerhet vid övergången från den grundläggande utbildningen till andra stadiet. Ett smidigt samarbete mellan stadens olika serviceenheter har stor betydelse för att utbildnings-, vård-, sysselsättnings- och integrationstjänsterna ska lyckas. Utbildningens jämlikhet och tillgänglighet kan främjas genom nya mångsidiga och flexibla lösningar samt genom att möjliggöra kontinuerligt lärande genom att identifiera kompetens på olika sätt. Minskade åldersklasser, segregation och försämrade inlärningsresultat medför utmaningar. Sysselsättning och kompetens är starkt kopplade till varandra. Flexibla inlärningsstigar och ett gott samarbete med olika utbildningsanordnare säkerställer att eleven och den studerande tar sig igenom utbildningssystemet. Småbarnspedagogiken har också en viktig roll när det gäller att minska ojämlikheten.

Mål 5 Jämställdhet mellan könen: I mål 5 främjas jämställdheten mellan könen och kvinnors och flickors rättigheter och möjligheter stärks. Utbildningen av flickor och kvinnor, upphörande av våld och diskriminering mot dem samt ett jämlikt deltagande i det samhälleliga beslutsfattandet ökar det globala välbefinnandet och främjar en hållbar utveckling. I målet eftersträvas också oavlönad vård och ökat värde på hemarbete, jämlik fortplantningsrätt och jämlik tillgång till sexuella hälsotjänster. I Finland har målet delvis uppnåtts, men jämställdheten mellan könen förverkligas ännu inte i sin helhet. Utmaningarna gäller våld och utnyttjande av kvinnor och flickor samt diskriminering och delaktighet.

Ur stadens synvinkel är jämställdheten mellan könen på ett övergripande sätt med i många olika beslut och tjänster, t.ex. hälsotjänster. Att förebygga och identifiera våld mot kvinnor och våld i familjer, parrelationer och nära relationer är en utmaning som också berör städerna.

10 Minskning av ojämlikheten: I mål 10 rör man sig mot jämlika samhällen. Målet på internationell nivå är att minska ojämlikheten inom och mellan länder. Granskningen omfattar i synnerhet ojämlikhet till följd av inkomstskillnader. Målet är jämlik behandling av alla och lika möjligheter till socialt, ekonomiskt och politiskt deltagande. I Finland riktar sig utmaningarna i synnerhet till det ökade antalet personer som får minimiutkomst, områdenas segregation, marginalisering, delaktighet samt integration av immigranter och invandrare.

Städerna bidrar till att målet uppnås genom välfärds-, likabehandlings- och jämställdhetsplaner samt genom sitt serviceutbud, såsom utbildnings-, idrotts- och hobbymöjligheter, i samarbete med andra aktörer. Det är också viktigt att invånarna och andra intressentgrupper aktivt deltar i stadens verksamhet och beslutsfattande.

Vision och mål för social hållbarhet i Åbo

Stadens långsiktiga mål är att enkelt och vid rätt tidpunkt producera de tjänster som invånarna behöver så att vardagen är smidig och bekymmerslös. Tjänsterna finns tillgängliga digitalt och de kan anpassas för var och ens behov. Tjänsterna finns till för stadsborna, därför ordnar och utvecklar vi dem tillsammans med dem. Vi samlar in information om användningen av tjänsterna, hur de fungerar och om responsen, varvid klient- och servicedata stöder vårt arbete.

Staden vill skapa en bra vardag för sina invånare och möjligheter till ett meningsfullt och lyckligt liv. Det innebär trivsamma, tillgängliga och trygga bostadsområden, tjänster som stöder människors olika livssituationer samt möjligheter till rekreation, arbete och till att utveckla sig själv. Målet är att de olika bostadsområdena i Åbo är attraktiva och att ojämlikheten i områdena har minskat betydligt. Medborgarfärdigheter, kompetensutveckling och mångsidiga fritidsmöjligheter har alla glädje av.

Staden ser till att Åboborna har resurser och möjligheter att välja hälsosamma levnadsvanor och främjar välbefinnandet i samhället. Gemenskap byggs upp genom möten, gemensamma aktiviteter och genom att växa tillsammans. Genom att i tid ingripa i ensamhet, tillräckliga psykiska resurser, marginalisering och andra fenomen som försämrar livskvaliteten uppnår vi stora mänskliga och ekonomiska fördelar. Åbo är till för alla Åbobor.

Vi erbjuder en högklassig och attraktiv väg till fostran och utbildning från småbarnsfostran till högskolor. Vi vill att skoleleverna i Åbo kan vara bland de lyckligaste i världen. Trygg småbarnspedagogik, högklassig grundläggande utbildning, stark allmänbildande gymnasieutbildning, yrkesutbildning som motsvarar arbetslivets behov samt mångsidig högskoleutbildning i toppklass lockar barnfamiljer och unga till Åbo och gör det möjligt för alla åbobor och personer som flyttar till Åbo att växa, lära sig och utveckla sin kompetens. I all vår verksamhet genomför vi Kompetensvisionen 2040, enligt vilken ett attraktivt och mångsidigt Åbo år 2040 är en global föregångare inom lärande och kompetens. Vi erbjuder alla Åbobor utmärkta ramar för att förnya det sektorsövergripande kunnandet och utnyttja det på ett hållbart sätt.

Vi är en uppskattad och anrik universitetsstad. Alla våra högskolor verkar internationellt. De hämtar experter till Åbo från hela världen. Tack vare samarbetet mellan staden, högskolorna och företag hittar de studerande arbete och stannar kvar i Åboregionen. Företagen erbjuder forsknings- och utvecklingsmöjligheter i toppklass, vilket innebär att FUI-investeringarna och företagens konkurrenskraft ökar betydligt i Egentliga Finland.

Vi är en kultur-, idrotts-, evenemangs- och turiststad som är känd och kan jämföras med de nordiska huvudstäderna. Kulturlöftet som utarbetats tillsammans med stadsborna leder vägen mot framtiden. Museet för historia och framtid, Musikhuset, Konstens hus, hela Kulturstranden och Upplevelsecentret erbjuder även internationellt attraktiva och inspirerande kultur- och konstupplevelser. Moderna motions- och idrottskluster uppmuntrar till att delta, uppleva och vara tillsammans. Tjänster med låg tröskel samt stora toppproduktioner, utställningar och evenemang har spridit sig till hela staden.

Vi planerar fritidstjänsterna tillsammans med invånarna. Motionsplatser i bostadsområden, såsom skolmiljöer, närskogar, utomhusgym och motionstrappor, stöder en aktiv livsstil och lockar personer i alla åldrar att motionera tillsammans. En rörlig stadsbo mår bra.

Åbo har en stark ställning som dragkraft för internationell turism och som knutpunkt för trafiken. Kulturlivet, konstgemenskapen, idrottsföreningarna och hobbyorganisationerna är en betydande resurs för staden. Konst- och kulturproffs vill arbeta och bo i Åbo.

De regionala allaktivitetshusen är mötesplatser och hobbyplatser för personer i olika åldrar. Varje barn och ung person har trygga vuxna och meningsfulla aktiviteter i sin närhet och en aktiv fritid.

Stadens 3 nya spetsprojekt är de viktigaste omfattande helheterna som främjar social hållbarhet. I genomförandet av dessa deltar förutom hela stadsorganisationen även alla intressentgrupper och tredje sektorn. Även det internationella samarbetet anknuter till spetsprojekten. Under år 2022 utarbetas noggrannare åtgärdsprogram för spetsprojekten och deras framskridande följs noggrant upp. Uppföljningen av genomförandet av spetsprojektens åtgärdsprogram lämpar sig väl som en del av uppföljningen av den sociala hållbarheten på stadsnivå fram till år 2025. Efter 2025 är det möjligt att staden fortsätter eller skapar nya spetsprojekt i enlighet med utvecklingen, konsekvenserna, utmaningarna och förändringarna i verksamhetsmiljön.

Vidtagna åtgärder under perioden 2020–2022

Under perioden 2020–2022 har ett flertal åtgärder för social hållbarhet genomförts i Åbo. Åtgärderna har genomförts på bred skala från att stärka de grundläggande förutsättningarna för livet till att utveckla utbildningen, kulturen och hobbyverksamheten.

Åtgärderna i åtgärdsprogrammet för att förebygga utslagning som genomförts under fullmäktigeperioden har i regel genomförts. Under bostadslöshetsprogrammet har man som helhet lyckats minska bostadslösheten i Åbo från 504 bostadslösa (2018) till 365 personer (2021), även om minskningen utmanas av att det är svårt att hitta tillräckligt med bostäder till rimligt pris i Åbo. Inom ramen för det nationella samarbetsprogrammet för bostadslöshet fick man finansiering för Trafikledsverkets projekt Stödpatrullen för boendet.

I spetsprojektet Förebyggande av utslagning pilottestades nya åtgärder för att förebygga utslagning och deras effekter bedömdes. Under 2021 färdigställdes en uppföljningsmodell för fenomenet förebyggande av utslagning, indikatorer för förebyggande av utslagning bland unga. Under coronapandemin samlade projektet in mycket information om pandemins konsekvenser för barn, unga och barnfamiljer samt fortsatte med stödåtgärder såsom utbildningar för att stärka psykiska resurser.

År 2020 färdigställdes Kompetensvisionen 2040 (Osaamisen visio 2040), vars mål är att höja kompetensens betydelse för stadens utveckling samt att lyfta fram Åbo som vägvisare både regionalt och nationellt. Målet är också att svara på megatrender, såsom digitalisering, urbanisering och klimatförändringen. Visionsprocessen är grunden för en färdplansprocess som styr utvecklingen av utbildningen. Tanken är att översätta tanken på att utbilda sig i kompetensutveckling och att mångsidigt synliggöra det kunnande som stadsborna har. Målet är att utvidga kompetensen till att även omfatta kompetens som förvärvats utanför den officiella utbildningen och som förvärvas till exempel från hobbyer, organisationsverksamhet och institut. Dessutom är målet att hjälpa stadsborna att identifiera sin egen kompetens och utnyttja den i större utsträckning än tidigare.

I och med att invånarbudgeten utvidgades fick kommuninvånarna bättre möjligheter att påverka trivseln i bostadsområdena. År 2021 söktes förslag med temat barns och ungas välbefinnande. Det riksomfattande förortsprogrammet fortsatte i Laustis, Pansio och Runosbacken. År 2021 inleddes arbetet med en förortsvision för Åbo, där man ställer upp mål för utvecklingen av förorterna och samlar in invånarnas idéer för att uppnå dessa mål.

För genomförandet av modellen för hobbyverksamhet i Åbo fick undervisnings- och kulturministeriet betydande finansiering både för vårterminen 2021 och läsåret 2021-2022. Pandemin fördröjde inledandet av verksamheten, men nya verksamhetsmodeller, såsom uppsökande hobbyverksamhet, kunde genomföras. Semesterskoj verksamheten genomfördes under vinter- och sommarloven. Ungdomspasset och modellen med hobbyledare pilottestades i sex skolor.

Samarbetet med organisationer, föreningar, sällskap och aktörer inom kulturens lediga fält sker stor utsträckning i servicehelheter. Under året för kulturhuvudstadens 10-årsjubileum stöddes kultur- och konstaktörer med ett tilläggsanslag på cirka 800 000 euro.

De viktigaste styrdokumenterna:

- [Omfattande välfärdsberättelse och plan](#) (en gång per fullmäktigeperiod)
- [Åtgärdsprogram för att förebygga utslagning och främja en socialt hållbar tillväxt](#)
- Integrationsprogram för invandrare (under beredning)
- Förortsprogram (under beredning)
- [Motionsplatsplan/motionsnätet 2029](#) 2016-2029
- [Kulturlöfte 2029](#) 2022-2029
- [Kompetensvision 2040](#) 2021-2040
- [Bostadslöshetsprogram](#) 2017-2022
- [Säkerhetsplan](#) 2021-2024
- [Verksamhetsmodell för områdesarbetet](#) 2020 ->

Stadens nuvarande åtgärder

[Spetsprojektet för kultur](#) Konst, kultur och de kreativa branscherna stärker välbefinnandet och områdets livskraft. Kultur är en del av en god livskvalitet och kontinuerligt lärande och den har en speciell betydelse i främjandet av välfärden och bekämpandet av ensamhet. Spetsprojektet utgår från kulturhuvudstadsåret 2011 och det visionära kulturlöftet som gjordes år 2021 och som blickar fram till år 2029. Stadens alla aktörer, konstnärer och kulturens lediga fält samt andra intressentgrupper och spetsprojekt deltar i genomförandet av spetsprojektet. Kulturlöftets fem spetssteman och mål är:

1. Alla Åbobor och besökare har möjlighet att själva delta, skapa och uppleva kultur.
2. Professionella inom konst och kultur får stöd i sitt arbete och kreativitet identifieras som en styrka.
3. Konst och kultur är faktorer som ökar stadens dragningskraft och konkurrens även internationellt.
4. Konst och kultur beaktas genomgående i stadens tjänster och utveckling och samarbetet mellan olika aktörer är aktivt.
5. Investeringarna stärker kulturstadens image. Det finns utrymmen för att skapa och uppleva konst och kultur.

[Spetsprojektet för kompetens](#) Målet med spetsprojektet är att stärka Åboregionens kompetens samt stadens reaktionsförmåga inför arbetsmarknadens och näringslivets behov. Centrala mål är att stärka stadsbornas kompetens, locka nya experter även från andra ställen i världen och att identifiera och ta i bruk kompetenspotentialen.

Åtgärderna inom spetsprojektet för kompetens gäller i stor utsträckning hela fältet för fostran och utbildning, från småbarnsfostran till högskolorna och vidare till arbets- och näringslivet. [Kompetensvision 2040](#), som utarbetats tillsammans med framtidens forskningsinstitut vid Åbo universitet, ligger bakom det nya spetsprojektet. Enligt visionen är "ett attraktivt och mångsidigt Åbo en global föregångare som inlärnings- och kompetensmiljö. Staden erbjuder utmärkta rammar för att förnya det sektorsövergripande kunnandet och utnyttja det på ett hållbart sätt." Vårt mål är att höja Åbobornas kompetens- och utbildningsnivå, vilket direkt påverkar invånarnas välfärd och inkomstnivå. Spetsprojektets tre spetsar är:

1. Stärkande av nya innovations- och kompetenshelheter i Åbo
2. Stärkande av Åbos livskraft och tillgodoseende av kompetensbehov i arbetslivet
3. Att utnyttja stadsbornas fulla kompetenspotential

Spetsprojektet Samhörigt Åbo

Målet med spetsprojektet för gemenskap, välfärd och en balanserad utveckling av bostadsområden är att satsa på en balanserad utveckling av bostadsområdena i nära samarbete med organisationsfältet, invånarna och företagen. Att stödja Åbobornas möjligheter att öka sitt välbefinnande samt att skapa och växa tillsammans i särpräglade bostadsområden är också en del av målet. Med spetsprojektets åtgärder stärks Åbos livskraft och genom ett omfattande partnerskap löser man samhällsliga utmaningar: ensamhet, psykiska problem, marginalisering, orörlighet och regional differentiering. Genom att påverka dessa fenomen kan staden uppnå stora mänskliga och ekonomiska fördelar. Spetsprojektet består av åtgärder som berör hela staden och de genomförs tväradministrativt tillsammans med organisationsfältet, invånarna och företagen. Spetsprojektets åtgärder stöder stadens grundläggande verksamhet. Projektets tre spetsar är:

1. Välmående Åbo (Hyvän mielen Turku)
2. Rörligt Åbo (Liikkuva Turku)
3. Förnyade förorternas Åbo (Uudistuvien lähiöiden Turku)

Det nya spetsprojektet inkluderar [åtgärdsprogram för att minska ensamheten och stöd för den mentala hälsan under fullmäktigeperioden](#). Samtidigt vill man säkerställa att de redan godkända [programmen för integration och förebyggande av marginalisering](#) har rätt mätare för att programmet ska kunna genomföras resultatrikt.

Att minska segregationen är det primära målet i utvecklingen av förorterna. Stadsbornas gemenskap och deltagande i stadens utveckling stärks bland annat genom att man genomför och uppdaterar [förortsprogrammet](#) för att utveckla trivsamma områden som stöder ett gott liv i Åbos olika förorter.

Motion stärker hälsan och livskvaliteten samt hela välbefinnandet på ett mångsidigt sätt. Det kan även erbjuda gemenskap och upplevelser samt glädje i att göra. Coronatiden har minskat möjligheterna till motion och nu måste man fästa särskild uppmärksamhet vid det. Målen i [åtgärdsprogrammet för motion](#) ställs upp tillsammans med föreningar och organisationer. Åtgärdsprogrammet omfattar också uppbyggnaden av en stadsmiljö som uppmuntrar till fysisk aktivitet och förverkligar på så sätt innehållet i [Planen för idrottsnätverk 2029](#). I programmet ingår även målet att alla barn ska ha möjligheten till en hobby samt förnyelsen av bidragen till föreningarna för att trygga jämlikheten för olika grenar, kön och områden.

[Den omfattande välfärdsberättelsen och planen](#) är en lagstadgad rapport om kommuninvånarnas hälsa och välfärd och om genomförda åtgärder som publiceras en gång per fullmäktigeperiod.

[Integrationsprogram för invandrare](#) Målet med programmet är att även främja invandrarnas aktivitet, delaktighet och välbefinnande. Skillnaderna i välfärd och hälsa minskas genom förebyggande arbete och genom att rikta tjänsterna särskilt till befolkningsgrupper och områden som behöver dem. Staden följer noggrant med bostadsområdenas utveckling och ingriper aktivt särskilt i förbättringen av situationen i områden som ligger i risk för marginalisering. Mångsidiga möjligheter till delaktighet som stöder likabehandling samt goda etniska relationer främjas genom ett omfattande nätverkssamarbete.

[Programmet för bostadslöshet](#) omfattar en kartläggning av situationen för bostadslösa i Åboregionen och en plan för att minska bostadslösheten. Synpunkter på serviceproduktionen och -verksamheten har legat som fokus för kartläggningen av nuläget och utarbetandet av planen.

Syftet med [Säkerhetsplanen](#) är att förbättra invånarnas och samfundens säkerhet och trygghetskänslan. Det är att genomföra strategin för den inre säkerheten på lokal nivå. Som separata program från säkerhetsplanen har man fokuserat på trafiksäkerhet, integration av invandrare samt förebyggande av våldsbejakande extremism.

Målet med [Verksamhetsmodellen för områdesarbetet](#) är att skapa möjligheter till jämlikt deltagande för invånarna i området, stödja gemenskapen och genom omfattande samarbete skapa förutsättningar för att främja välfärden.

Ekonomisk hållbarhet

Ekonomisk hållbarhet innebär en balanserad tillväxt som inte ens på lång sikt skuldsätter eller förstör naturen. En hållbar ekonomi är också en ovillkorlig förutsättning för att trygga samhällets centrala funktioner. Genom en långsiktig ekonomisk politik skapas goda förutsättningar för att värna om och öka det nationella och lokala välbefinnandet.

I en hållbar ekonomi har förstörelsen av naturen och den ekonomiska tillväxten lösgjorts från varandra så att den ekonomiska tillväxten är möjlig utan att den påverkar naturen negativt. Naturen och ekosystemen är nödvändiga för att trygga livet på jorden. Naturen erbjuder råvaror för människor och produktion. Principerna för cirkulär ekonomi effektiviserar en effektiv användning av råvaror, varvid den enas avfall blir den andras råvara, och samtidigt minskar man materialsvinnet. Den ekologiska dimensionen sätter gränser för den ekonomiska hållbarheten.

Mål som påverkar den ekonomiska hållbarheten: 8, 9, 12.

8 Människovärdigt arbete och ekonomisk tillväxt: Med mål 8 främjas hållbar ekonomisk tillväxt, full och produktiv sysselsättning samt uppkomsten av anständiga arbetstillfällen. En förutsättning för en hållbar ekonomisk tillväxt är att samhällena kan erbjuda högkvalitativa arbetstillfällen för sina invånare utan att skada miljön – ekonomisk tillväxt behöver inte innebära miljöförstöring. Resurseffektiviteten förbättras globalt inom konsumtion och produktion. I Finland är utmaningen i synnerhet felaktiga konsumtionsvanor och ökad resurseffektivitet i produktionen. Genom att värna om den lokala kulturen, arbetet och produkterna vill man också främja hållbar turism. Dessutom borde sysselsättningsgraden höjas. För att uppnå hållbar tillväxt är det viktigt att föra vidare investeringar som stöder brytningspunkten för energi, klimatåtgärderna och tillgängligheten, främjar innovationer och utnyttjandet av digitaliseringen samt stöder sysselsättningen och kompetensutvecklingen. Dessutom är heltäckande och driftsäkra datakommunikationsförbindelser viktiga i hela landet.

Med sin egen personalpolitik och bl.a. genom sina upphandlingar har staden på sitt område en betydande roll i att sysselsätta och påverka uppnåendet av målet. Stadens sysselsättningstjänster och Turku Science Park spelar en viktig roll i att förbättra regionens näringsliv, livskraft och sysselsättning.

9 Hållbar industri, innovationer och infrastruktur I mål 9 strävar man efter att bygga upp en hållbar, högklassig och tillförlitlig infrastruktur samt stödja utvecklingen av en hållbar, miljövänlig och resurseffektiv industri och teknologi. I Finland har målet delvis uppnåtts. Man borde i synnerhet satsa på forsknings- och utvecklingsverksamhet och investeringar i trafikledsnät.

Genom markpolitik, planläggning och genomförande av planer och byggande har staden en betydande inverkan på produktionen av hållbar infrastruktur. Hållbar infrastruktur och tillhörande tjänster omfattar bl.a. stadens gator och allmänna områden, avfallshantering och ordnande av vattentjänster. En del av tjänsterna produceras av stadens koncernsammanslutningar eller som regionalt samarbete mellan närmommunerna. En fungerande infrastruktur gör det också möjligt för företag och marknader att fungera. Stadens upphandlingar påverkar också verksamheten och verksamhetsmöjligheterna för företagen i området.

Utvecklingen av stadens tjänster ska grunda sig på systematiskt insamlad information och för detta behövs också fungerande och högklassiga datakommunikationsförbindelser. Staden har för samhället viktig information om gatuunderhållet, vattenledningsnätet, belysningen och trafikledningen samt om miljöns tillstånd och invånarnas välfärd och servicebehov. Digitala tjänster främjar också tillgången till tjänster och

minskar onödig rörlighet när ärenden kan skötas som distanstjänster var som helst och när som helst. Fungerande datakommunikationsnät möjliggör också distansarbete och distansstudier samt en jämlik tillgång till samhällets basservice för alla.

12 Ansvarsfull konsumtion: I mål 12 strävar man efter att säkerställa hållbara konsumtions- och produktionssätt. Med hållbarhet avses att ekonomisk verksamhet producerar så mycket välfärd som möjligt, samtidigt som användningen av naturresurser och föroreningar minskas. Finlands största utmaningar gäller användningen av råvaror och det materiella fotavtrycket. I Finland borde man satsa mer på förebyggande, återvinning och återanvändning av avfall samt främja hållbar offentlig upphandlingspraxis och införa miljökonsekvenser som bedömningsgrund. En annan utmaning i Finland är bland annat den stora mängden matavfall och minskningen av matsvinnet.

Staden kan påverka hållbarheten i konsumtionen och produktionen bl.a. genom att minska matsvinnet och avfallsmängden, genom bättre avfallshantering och genom att följa hållbara offentliga upphandlingsmetoder och stadens upphandlingsstrategi. En hållbar offentlig upphandling beaktar miljön och det sociala ansvaret och skapar en grund för en hållbar ekonomi i kommunen. Det största antalet tjänster köps av staden. Det största koldioxidavtrycket uppstår av den energi som byggnaderna använder och av byggandet. För att minska koldioxidavtrycket krävs energieffektiva lösningar. Kommunerna bidrar till att öka kännedomen om hållbar utveckling även genom fostrings- och utbildningstjänster.

Vision och mål för ekonomisk hållbarhet i Åbo

Stadens långsiktiga mål är att genom samarbete med utbildning, forskning och företagsverksamhet skapa framgångsrik näringsverksamhet, sysselsättning och välfärd. Vår arbetslöshetsgrad är lägre än genomsnittet för landets stora städer och ekonomin sköts med eftertanke och noggrannhet. Vårt mål är att Åbo och Åboregionen växer i minst samma takt som andra stora stadsregioner. Åbo vill även vara en eftertraktad samarbetspartner med andra kommuner i regionen. Åbo och Åboregionen är framgångsrika tillsammans.

Stadens ekonomi stärks i första hand genom en aktiv sysselsättnings- och tillväxtpolitik som förbättrar skattebasen och de övriga intäkterna. Åbo strävar till att sänka arbetslösheten till 11,2 procent och att stärka inkomstbasen genom betydande tilläggsbyggande. Hållbar ekonomi och vettiga strukturella och funktionella reformer samt tillgängliga tjänster vid rätt tid stöder en effektivare verksamhet. Hållbar skötsel av ekonomin får stöd av satsningarna på förebyggande tjänster som omedelbart minskar behovet av tyngre tjänster. Effekten av de förebyggande tjänsterna säkerställs alltid genom systematisk planering och regelbunden uppföljning.

Effektiv och skicklig markanvändning möjliggör mångsidigt boende, skapande av arbetsplatser och etablering av företag. Stadsdelarnas särprägel har bevarats, men de sociala skillnaderna mellan dem har minskat. Havet är viktigt för staden och vi stärker det maritima i stadsbornas boende och fritidsaktiviteter.

I granskningen av stadens servicenät beaktas förändringarna i befolkningens åldersstruktur och befolkningsökningen. En tidsmässigt och ekonomiskt effektiv hantering av investeringar samt kunnig och omsorgsfull byggherreverksamhet är centrala för att kunna genomföra investeringar på ett hållbart sätt. Genom investeringar kan man också påskynda stadens tillväxt. I allt byggande beaktas energieffektivitet och andra hållbara lösningar.

Vår teknologiska kompetens hör till de bästa i Europa och dess bästa prestationer är välkända runtom i världen. Åboregionen är landets mest företagsvänliga verksamhetsmiljö och ett attraktivt investeringsobjekt som lockar tillväxtföretag. Internationella experter vill flytta till Åbo och de tas väl emot. Vi främjar sysselsättning och företagande till exempel i upphandlingar, infrastruktur, läroplaner och trafiklösningar. Vår företags- och sysselsättningstjänst stöder, handleder och coachar i alla skeden av karriären. Vi betjänar arbetstagare och arbetsgivare på ett högklassigt och individuellt sätt.

Vidtagna åtgärder under perioden 2020–2022

Tekniska fakulteten vid Åbo universitet, som inledde sin verksamhet år 2021, utgör en stark ny resurs för områdets teknologiutveckling, forskning och undervisning. Finlands första forskningsenhet Fraunhofer inledde sin verksamhet i Åbo i september 2021. Med tanke på forsknings- och utvecklingsinfrastrukturen är det väsentligt att Koneteknologiakeskus Turku Oy:s strategi och verksamhet förnyas.

Sysselsättningstjänsterna ingår i kommunförsöket för att främja sysselsättningen. Inledandet av försöket försenades med ett år från den ursprungliga planen och inleddes 1.3.2021 vid den tidpunkt då coronapandemin var som värst. Situationen har fortsatt fram till i dag och har påverkat sysselsättningsförsökets arrangemang, klientantal och försökets verksamhet.

Cirka 16 000 klienter övergick till sysselsättningsförsöket. Unga under 30 år, personer med ett främmande språk som modersmål och arbetslösa arbetssökande som får arbetsmarknadsstöd deltar i försöket. Genom försöket eftersträvas en fungerande helhet av sysselsättningstjänster.

Arbetslösheten som började stiga i och med coronapandemin i fjol började minska under år 2021. Enligt arbets- och näringsministeriets arbetsförmedlingsstatistik var arbetslöshetsgraden i Åbo 13,2 i slutet av år 2021 och hade sjunkit med 3,3 procentenheter jämfört med året innan. Arbetslöshetsgraden var dock 1,7 procentenheter högre än före coronapandemin i december 2019.

I och med förvaltningsreformen samlades invandrartjänsterna till en helhet. International House Turku erbjuder handlednings- och rådgivningstjänster enligt principen om ett enda serviceställe.

Planläggningen och utvecklingsåtgärderna för det prioriterade området Det maritima Åbo i spetsprojektet för utvecklande av centrumområdet inleddes på Slottsudden på basis av resultaten från den internationella idétävlingen. När det gäller det prioriterade området för det kommersiella kärncentrum inleddes genomförandet av konceptet för det kommersiella kärncentrumet och en ny verksamhetsmodell för samarbete togs i bruk utifrån en verksamhetsplan som utarbetats tillsammans med centrumaktörerna. Utvecklingen av Saluhallens kvarter inleddes med ett innovationspartnerskap som byggts upp genom tävlingen Tänd Åbo. Genomförandet av Salutorget har framskridit planenligt och de privata fastighetsägarna i omgivningen har genomfört sina investeringar.

För Aningais prioriterade område inleddes planeringen/genomförandet av åtgärder som grundar sig på områdets övergripande utvecklingskoncept. När det gäller det prioriterade området Gamla staden har man i samarbete med aktörerna i området skapat ett utvecklingskoncept för Åbo historiska centrum och universitetsområdet, där identiteten för områdets varumärke och kommunikationsrelaterade koncept har fastställts. Planeringen och genomförandet av de praktiska åtgärderna för att liva upp, underhålla och diversifiera funktionerna i området har inletts.

När det gäller det prioriterade området Gamla staden har man i samarbete med aktörerna i området skapat ett utvecklingskoncept för Åbo historiska centrum och universitetsområdet, där identiteten för områdets varumärke och kommunikationsrelaterade koncept har fastställts. Planeringen och genomförandet av de praktiska åtgärderna för att liva upp, underhålla och diversifiera funktionerna i området har inletts.

Belysning i centrum ett prioriterat område. En övergripande plan för utveckling av belysningen i centrum är färdig och genomförandet av planen har inletts stegvis. Pilotprojekt för att utnyttja ljuset i samband med evenemang i det offentliga stadsrummet i centrum har genomförts.

I spetsprojektet för Åbo Vetenskapspark utvecklades styrmodellen mot en styrmodell för nätverksledning och togs med i beslutsfattandet som en del av beslutet om tillsättande av spetsprojekt i januari 2022. Corona har för sin del påverkat framtidsutsikterna för byggandet av lokaler och därigenom orsakat

ändringsbehov i regionernas utvecklingsbehov. I beredningen 2021 har bland annat målen för partnerskapsprojektet i Kuppis spets preciserats i anslutning till användningsändamålen och deras inbördes förhållande. Prioriteringen av bostadsbyggande har ökat

De viktigaste styrdokumenterna:

- [Upphandlingsstrategi 2021](#) ->
- Klimatbudgetering (under beredning)
- [Centrumvision 2016-2029](#)
- [Ägarpolitik 2022-2025](#)
- [Serviceplan för servicehelheten för sysselsättning 2022](#)
- [Det maritima Åbo](#)

Stadens nuvarande åtgärder

Stadens två stora spetsprojekt fortsätter från föregående fullmäktigeperiod och stärker stadens livskraft och konkurrenskraft på ett övergripande sätt. Utgångspunkten för utvecklingen är ett omfattande och öppet samarbete mellan stadens invånare, näringslivet och andra intressentgrupper. Spetsprojektens åtgärdsprogram uppdateras under år 2022. Åtgärdsprogrammen lämpar sig för uppföljning av den ekonomiska hållbarheten på stadsnivå.

Spetsprojektet för utvecklandet av centrumområdet (Åbo centrum är en stadsdel för alla)

Målet med spetsprojektet är att stärka ett livskraftigt stadscentrum och vidta konkreta åtgärder för att uppnå målen i stadens Centrumvision 2050. Med spetsprojektet eftersträvas en övergripande stadsutveckling som omfattar en förstärkning av konkurrenskraften och dragningskraften i Åbo centrum ur perspektivet för såväl affärsverksamhet och turism som boende och rörlighet och vistelse. Målet är också att stärka stadskärnans ställning som en gemensam trivsamt miljö för stadsborna genom att förbättra de offentliga stadsutrymmena, öka attraktiviteten året runt och säkerställa förutsättningarna för kulturlivet och evenemangsverksamheten. Dessutom vill man stärka intresset för centrum som investeringsobjekt. Centrum ska även i framtiden kunna nås med alla trafikformer såväl internationellt som nationellt och regionalt.

De prioriterade områdena för utvecklingen av centrum är:

1. Ett centrum som är lättillgängligt och enkelt att röra sig i
2. Kommersiellt attraktivt centrum
3. Ett trivsamt och levande centrum där möten tar plats

Spetsprojektet Åbo vetenskapspark

Åbo Vetenskapspark är stadsregionens viktigaste utvecklingsobjekt som stöder tillväxten. Målet är innovativ utveckling av arbetsplatserna, tjänsterna, boendet, rörligheten och det offentliga stadsrummet i Kuppisområdet i samarbete med bland annat företag och högskolor. Det är bland annat viktigt att utnyttja smarta lösningar och digitalisering. Spetsprojektets åtgärdshelheter är:

1. Vetenskapsparken profilerar sig som ett internationellt betydelsefullt innovations- och kompetenskluster och skapar en konkurrenskraftig verksamhets- och tillväxtmiljö för kompetensintensiv forsknings- och företagsverksamhet.
2. Åbo Vetenskapspark är ett logistiskt attraktivt centrum för smart rörlighet, där olika former av hållbar rörlighet och tjänster som stöder dessa är kopplade till varandra på ett sammanhängande sätt och gör vardagen smidig.

3. Åbo Vetenskapspark är en levande och trivsamt oas för möten dygnet runt, där plattformar, lösningar och tjänster som främjar välbefinnande och hälsa sammanlänkas till en naturlig del av vardagen för områdets invånare, studerande och arbetstagare 24/7/365.
4. Åbo Vetenskapspark är stadens mest energieffektiva byggområde. I utvecklingen av parken betonas förutom en högklassig grundinfrastruktur även lösningar och teknologier för en smart och hållbar stad.

[Genomförandet av skyddet av Skärgårdshavet](#) och erhållande av tillräcklig finansiering för detta så att tillståndet i världens känsligaste, vackraste och mest förorenade skärgård förbättras och så att den även bevaras som en glädje för kommande generationer och stärker den biologiska mångfalden i vårt område.

En god utveckling av Åbo möjliggörs av våra universitet och våra högskolor samt av ett mångsidigt och starkt företagsfält. Samarbete är viktigt för Åbo och vi fastställer områdets gemensamma stora näringspolitiska mål tillsammans med olika aktörer. När en fråga berör näringslivet, bedömer vi företagskonsekvenserna i samband med beslutsfattandet. Kundorienteringen beaktas i all beredning och allt beslutsfattande. Vi förtydligar ansvarsfördelningen inom stadsorganisationen så att representanterna för företagen och näringslivet vet vem de kan kontakta i enlighet med den så kallade principen för ett enda serviceställe.

Vi allokerar resurser till [sysselsättningsförsöket](#) och ställer upp ett tydligt sysselsättningsmål till dem som har störst svårigheter att hitta sysselsättning. Vi förbereder oss på överföringen av sysselsättningstjänsterna till staden i samarbete med de andra stora städerna och staten. Vi förbereder ett nytt sysselsättningsprojekt för att säkerställa att Åbo utnyttjar sysselsättningsförsöket resultatrikt och förbereder sig på överföringen av ansvaret för ordnande av sysselsättningstjänster år 2024. Vi verkar aktivt för att främja kompetent arbets- och utbildningsbaserad för att säkerställa att de lokala företagens kompetensbehov tillgodoses.

[Upphandlingsstrategi](#) I upphandlingsstrategin ligger tyngdpunkten på upphandlingarnas ansvarsfullhet samt på upphandlingar med ekonomisk, social och ekologisk inverkan. Faktorer som möjliggör effektiva upphandlingar är bland annat: stärkande och säkerställande av strategisk ledning och upphandlingskompetens, lyckad livscykelhantering av avtal, utveckling av leverantörssamarbetet, genomförande av upphandlingar tillsammans med marknaden samt förmåga till innovation och modiga försök.

[Klimatbudget](#) Investeringar, anskaffningar och klimatansvar utgör en betydande helhet som genomförs av koncernen och som även omfattar klimatbudgetering. Enligt Borgmästarprogrammet tar Åbo i bruk klimatbudgetering i samband med beredningen av budgeten för 2023. Åbokoncernens investeringsprogram har en avgörande inverkan på genomförandet av kolneutralitet och utvecklingen av cirkulär ekonomi. I stadens budget 2023 ingår en helhet av klimatbudgetering, där investeringsprogrammen innehåller goda kriterier för klimat och cirkulär ekonomi som är förenliga med EU:s taxonomi för grön finansiering. Koncernsammanslutningarnas budgetkort innehåller satsningar på klimatet och cirkulär ekonomi. Klimatbudgeteringen utvecklas som ett verktyg för beredning, styrning och uppföljning av investeringsprogram och kombinerar genomförandet av klimatmålen och den cirkulära ekonomin.

[Det maritima Åbo](#) I regionplaneringen tar man i bruk en bedömning av områdets dragningskraft och effekterna av turismen, med vilken man säkerställer att stadsstrukturen och den serviceplattform den erbjuder kan utnyttjas och fungera för att främja den nationella och internationella dragningskraften.

Slutsatser och fortsatta åtgärder

Riktlinjer för en hållbar framtid

För att främja hållbar utveckling konsekvent på lokal nivå krävs gemensamma långsiktiga mål, regelbunden och systematisk uppföljning, ett starkt engagemang från hela stadsorganisationen och ett omfattande deltagande. De utvecklingsobjekt som identifierats i stadens första VLR-utvärderingsrapport har främjats och allmänt taget är Åbo på god väg att uppnå eller har redan uppnått en stor del av målen för hållbar utveckling.

Agenda2030 syns starkt i stadens nya strategi, i styrdokument och spetsprojekt samt i planerna för servicehelheterna och den dagliga verksamheten. Stadens färdplan Agenda2030 visar de kommande stegmärkena och styr oss mot en hållbar framtid och mot delmålen för 2025.

Med hjälp av valda nyckelindikatorer och kompletterande indikatorer för hållbar utveckling samt regelbunden rapportering kan vi i fortsättningen också verifiera och följa upp stadens framsteg systematiskt, samt vid behov reagera på förändringar. Nyckelindikatorerna för hållbar utveckling är en del av strategiindikatorerna som följs upp årligen. En del av dessa indikatorer uppdateras mer sällan än en gång om året. Även framstegen i spetsprojektens mål och åtgärder följs upp årligen. De kompletterande indikatorerna innehåller bland annat mätare för stadens betydande styrdokument eller andra betydande planer och program.

Integrationen av referensramen för Agenda2030 till stadens normala beslutsfattande, budgetering, planering och uppföljning av verksamheten fortsätter. Den kommande klimatbudgeteringen är en etapp för att uppnå målet. Det är viktigt att stadsorganisationens personal och koncernsammanslutningar deltar i uppnåendet av målen. Personalen och andra intressentgrupper ska informeras och bli medvetna om stadens hållbarhetsmål på ett tydligt sätt, och målen ska inkluderas i stadens normala kommunikation. Stadens andra VLR, Agenda2030 färdplan, fungerar där som ett bra redskap. SDG-analysprocessen som utvecklats tillsammans med 6städer kommer också att fungera som en bra metod för att öka delaktighet.

Samtidigt är det viktigt att göra det möjligt för alla intressentgrupper att delta i byggandet av en hållbar framtid samt att öka medvetenheten om betydelsen av de egna åtgärderna. Var och en av oss påverkar och detta har betydelse. Stadens synliga klimatarbete är ett bra exempel på ett inkluderande och interaktivt verksamhetssätt och kommunikation. Hållbar utveckling ska integreras i de kommande normala intressentgruppträffarna och kommunikationen inom spetsprojekten och serviceområdena.

Stadens externa utvärdering av hållbar utveckling kan genomföras som en del av den kommande utvärderingen av spetsprojekten. En av utvärderingsarbetsgruppens uppgifter borde vara att utvärdera spetsprojekten med tanke på referensramen för hållbar utveckling.

Slutligen är det bra att skapa en elektronisk plattform på stadens webbplats för stadens interna och externa kommunikation och för uppföljningen av hållbar utveckling, där aktuell information hela tiden finns tillgänglig.

Termer

Nätverket 6städer: Samarbetsnätverk mellan Finlands största städer, i vilket Helsingfors, Esbo, Tammerfors, Vanda, Åbo och Uleåborg ingår.

EU Covenant of Mayors for Climate and Energy: Borgmästarkonventet, som grundats av EU-kommissionen, som uppmuntrar och stödjer de lokala myndigheterna i att vidta åtgärder för att införa hållbar energipraxis i EU-länderna.

Eurocities: ett samarbetsnätverk och en intresseorganisation bestående av europeiska städer. Nätverket grundades 1986 och består av över 120 städer. Från Finland är medlemsstäderna Helsingfors, Esbo, Vanda, Åbo, Tammerfors och Uleåborg. Målet med nätverket är att det ska förbättra livskvaliteten för de människor som bor i medlemsstäderna genom samarbete mellan städerna och informationsutbyte samt genom att tillsammans påverka stadspolitiken på EU-nivå.

EU City Mission: Målet med Europeiska unionens mission "100 kolneutrala och intelligenta städer fram till 2030" är att stödja 100 europeiska städer att uppnå kolneutralitet före år 2030. Sammanlagt 377 städer sökte till programmet. Kommissionen valde Åbo som en av 100 föregångarstäder.

Europaforum: ett evenemang som är öppet för alla olika aktörer i samhället och medborgare varje år, där Finlands roll i Europa och Europeiska unionen diskuteras.

Green City Accord: är ett nytt initiativ från EU-kommissionen vars idé är att uppmuntra städer till miljöskydd. De städer som undertecknat initiativet förbinder sig till att skydda den biologiska mångfalden, luften och vattnet, minska buller och främja cirkulär ekonomi. Städerna rapporterar regelbundet om sina åtgärder; idén är också att sprida god praxis i nätverket

Åbo nationalstadspark: I Finlands markanvändnings- och bygglag [1] definieras en omfattande helhet av värdefulla kultur- och naturlandskap samt rekreationsområden i stadsmiljön. Staden eller kommunen har förbundit sig till att bevara och vårda denna helhet.

MAL-nätverket: MAL-nätverket är ett riksomfattande nätverk för utveckling av markanvändning, boende och trafik, vars verksamhet bygger på statens och storstadsregionernas stadspolitik, främjande av regional strategisk planering och kollegial inlärning i medlemsregionerna. Nätverkets mål är att skapa förutsättningar för en hållbar utveckling och livskraft i stadsregionerna.

Nordic Smart City Network: Samarbetsverket Open and Agile Smart Cities (OASC) för de nordiska smarta städerna är ett globalt nätverk av över 140 städer som har som mål är att skapa en grund för internationellt databaserat samarbete genom att främja kompatibla lösningar, företagens innovationsverksamhet och uppkomsten av smarta tjänster. Finlands sextettstäder är grundande medlemmar i nätverket

Förkortningar

CDP – Disclosure Insight Action En icke-vinstdrivande organisation som samlar in och sprider information samt hjälper städer, företag och andra aktörer att bekämpa klimatförändringen.

CLC – Climate Leadership Coalition Det gemensamma klimatnätverket för finska företag, städer och forskningsinstitut, som strävar efter att påverka konkurrenskraften och beredskapen att svara på de hot som klimatförändringen och de knappa naturresurserna medför samt förmågan att utnyttja de affärsmöjligheter dessa skapar.

IUC – International Urban Cooperation, EU:s internationella program för samarbete mellan städer

EIP – European Investment Bank, Europeiska investeringsbanken

GCCC – Green Circular Cities Coalition. Internationellt stadsnätverk för aktörer inom cirkulär ekonomi startat av ICLEI, som söker efter lösningar som kan användas för att övergå från en linjär ekonomisk modell till cirkulär ekonomi

IASP – International Association of Science Parks and Business Areas, internationell föreningen för vetenskapspark och företagskoncentrationer

ICLEI – Local Governments for Sustainability, är ett nätverk med över 1 750 lokala och regionala förvaltningar, som har förbundit sig till en hållbar stadsutveckling. ICLEI verkar i över 100 länder för att främja hållbar utveckling och främjar lokala åtgärder för att hitta lösningar som är utsläppsnåla, naturbaserade, rättvisa, flexibla och förenliga med cirkulär ekonomi.

UBC – Union of Baltic Cities, Östersjöstädernas förbund

FPA – Folkpensionsanstalten

KRP – Centralkriminalpolisen

SECAP – Sustainable Energy and Climate Action Plan: åtgärdsplan för hållbar energi och ett hållbart klimat i städer och regioner som ska rapporteras till EU

Sitra – Jubileumsfonden för Finlands självständighet, offentlig expertorganisation

TEN-T – Trans European Network

WHO – World Health Organization, Världshälsoorganisationen

FN – Förenta nationerna

Bilagor